

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

โดย
นางชัชฎาพร โชคสงวนทรัพย์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

โดย

นางชัชฎาพร โชคสงวนทรัพย์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**THE ROLE OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN STUDENT DEVELOPMENT
ACTIVITIES MANAGEMENT**

By

Chadchadaporn Choksangaunsup

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Educational Administration

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2008

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระเรื่อง “ บทบาทของ
ผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ” เสนอโดย นางชัชฎาพร โชคสงวนทรัพย์ เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(รอง

ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร

คณะกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

...../...../.....

47252416 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ : บทบาทของผู้บริหาร / กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ชัชฎาพร โขคสวงทรัพย์ : บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ : รศ.ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร. 91 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ทราบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและ 2) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยจำแนกตามคุณวุฒิของผู้บริหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนในอำเภอทองผาภูมิ จำนวน 32 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และครูผู้สอนรวมทั้งสิ้น 128 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way - ANOVA) และทำการตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัยพบว่า

1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติ ประเมินและรายงาน ส่งเสริมสนับสนุน และนิเทศ ติดตาม

2) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยจำแนกตามคุณวุฒิพบว่าโดยภาพรวมและแยกพิจารณาเป็นรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน

ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2551

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

47252416 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD : ADMINISTRATOR ' S ROLES / STUDENT DEVELOPMENT ACTIVITY

CHADCHADAPORN CHOKSANGAUNSUP : THE ROLE OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN STUDENT DEVELOPMENT ACTIVITIES MANAGEMENT. INDEPENDENT STUDY ADVISOR : ASSOC. PROF. SIRICHAJ CHINATANKUL ,Ph.D. 91 pp.

This research aimed to 1) investigate the roles of school administrators toward the operation of student development activities and 2) differentiate the roles of school administrators of various qualification toward the operation of student development activity . The samples of research were 32 schools in Thongphapoom district. The respondents were assistant directors or head of the academic department, head of the student development activity, and teachers, with the total of 128. The instrument used to collect data was a questionnaire regarding the roles of school administrators towards the operation of student development activities according to the manual of student development activity operation written by Academic Department, Ministry of Education.

The statistics employed in data analysis were percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance and Scheffe.

The findings were as follow:

1. The roles of school administrators in Thongphapoom district under Kanchanaburi Education Service Area Office 3 towards the operation of student development activity, as a whole and as an individual, were at the high level ; ranking from the highest to the lowest : policy making and implementation, evaluation and report, supporting factor, and supervising and follow up.

2. The difference in the roles of school administrators of various qualification toward the operation of student development activity of the schools in Thongphapoom district, Kanchanaburi Education Service Area office 3 were not found.

Department of Educational Administration Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2008

Student's signature

Independent Study Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณา ของรองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย
จินะตังกูร ประธานผู้ควบคุม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ กรรมการทรงคุณวุฒิ
และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ
ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความซาบซึ้งไว้ ณ โอกาสนี้ และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์
ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านที่ประสิทธิ์
ประสาทวิชา และขอขอบพระคุณนายทวีพล แพเรือง นายชนินทร์ แสงแก้ว นายสมัย สุขศรี
นายคงคา จุลกิจวัฒน์ และนายสุรเดช รุ่งศรีกนก ผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาตรวจสอบ
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ
หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และคณะครูโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในอำเภอทองผาภูมิ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อการ
ศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชาการบริหารการศึกษา
โครงการภาคความร่วมมือ รุ่นที่ 24 ทุกคน ที่คอยสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจ
ให้เสมอมา

ประโยชน์และคุณค่าอันเกิดจากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอน้อมนุชาพระคุณของบิดามารดา
และบูรพาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ให้การอบรมสั่งสอนมาในอดีต และให้แสงสว่างแห่งปัญญาอันมีค่ายิ่ง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ปัญหาการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ข้อคำถามของการวิจัย.....	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	6
ขอบข่ายของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	12
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา.....	13
ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน.....	18
ความหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน.....	19
ลักษณะกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน.....	20
การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา.....	21
การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน.....	23
การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน.....	26
บทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
สรุป.....	41
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
ขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย.....	42
ระเบียบวิธีวิจัย.....	43

บทที่	หน้า
แผนแบบการวิจัย.....	43
ประชากร.....	43
ผู้ให้ข้อมูล.....	44
ตัวแปรที่ศึกษา.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
การสร้างเครื่องมือ.....	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
สรุป.....	48
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	49
ตอนที่ 2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน.....	52
ตอนที่ 3 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดย จำแนกตามคุณวุฒิ.....	58
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	59
สรุปผลการวิจัย.....	59
อภิปรายผล.....	60
ข้อเสนอแนะ.....	64
บรรณานุกรม.....	66
ภาคผนวก.....	70
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือ.....	71
ภาคผนวก ข หนังสือขอทดลองเครื่องมือ.....	74
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	77
ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ.....	79
ภาคผนวก จ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	82
ประวัติผู้วิจัย.....	91

สารบัญญัตินำ

ตารางที่		หน้า
1	ข้อมูลแสดงสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	50
2	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน.....	53
3	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านกำหนดนโยบายและ แนวทางปฏิบัติ.....	53
4	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านนิเทศติดตาม.....	55
5	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านส่งเสริมสนับสนุน.....	56
6	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านประเมินรายงาน.....	57
7	การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน โดยจำแนกตามคุณวุฒิ.....	58

บทที่ 1

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของคน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม รวมทั้งสร้างองค์ความรู้ ที่เป็นปัญญาแก่ประเทศ สังคมไทยยังมีได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาเท่าที่ควร จึงทำให้คุณภาพประชากรไทยค่อนข้างล่าช้า หลัง ยี่ใน โลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีทั้งคุณและโทษ กอปรกับสังคมโลกกำลังมีการแข่งขันในด้านการค้า หากไม่เร่งให้ประชากรไทยพัฒนาเต็มตามศักยภาพแล้วจะทำให้ประเทศยื่นหยัดต่อสู้กับสังคมโลกลำบากยิ่ง¹ ปัจจุบันคนไทยทุกฝ่ายกำลังใช้ความพยายามอย่างหนักทุกวิถีทางที่จะกอบกู้วิกฤติเศรษฐกิจและสังคม รัฐบาลพยายามฟื้นฟูสร้างความมั่นคง พยายามสร้างความเชื่อมั่น พยายามสร้างชาติให้มั่นคงยั่งยืน สิ่งหนึ่งที่ทุกคนทุกฝ่ายต่างเชื่อมั่นคือ การศึกษา เพราะการศึกษาเป็นการสร้างชาติ อยากให้คนในชาติเป็นเช่นไรก็ต้องจัดการศึกษา จัดกระบวนการตอบสนองความต้องการขึ้น การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง นักวิชาการ ผู้บริหารบ้านเมือง ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ชุมชน หน่วยงานเอกชนต่างร่วมมือร่วมใจกันสร้างคน สร้างเยาวชนรุ่นใหม่ให้มีประสิทธิภาพ และศักยภาพที่จะดำรงชีวิต สร้างคน สร้างครอบครัว พัฒนาคุณภาพชีวิต มีความเป็นไทย อยู่ในสังคมโลกและนำพาประเทศไทยให้มั่นคง ยั่งยืน²

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา โดยยึดหลักการพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความสามารถในการเรียนรู้ พัฒนาความสามารถและทักษะของตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่าง

¹ เจื้อจันท์ จงสถิตอยู่, การปฏิรูปการศึกษา : ทางออกเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน (กรุงเทพฯ ฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2541), 123.

² ภรณ์ญ พิระพงษ์, “ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : คุณค่าต่อผู้เรียน , ” วิชาการ 7 , 2 (เมษายน – มิถุนายน 2547) : 65 .

ระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ประกอบกับมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยี ก่อให้เกิดผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของบุคคล ทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีความสุขบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงและยั่งยืน

จากจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข บนพื้นฐานของความเป็นไทย นั้น นอกจากการพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความรู้ที่เป็นพื้นฐานสำคัญซึ่งกำหนดไว้ในโครงสร้างกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มแล้ว หลักสูตรยังได้กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ในโครงสร้างด้วย โดยมุ่งส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนเพิ่มเติมจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ กิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมนักเรียน ให้เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการ ด้วยรูปแบบ วิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงมีความหมาย และมีคุณค่าในการพัฒนา ให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง ค้นพบความสามารถ ความถนัดของตนเองเพื่อการพัฒนาให้เต็มศักยภาพ เห็นคุณค่าในการประกอบสัมมาชีพ ให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย ศีลธรรม จริยธรรม รู้จักบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ การบำเพ็ญประโยชน์ให้ชุมชน สังคม ประเทศชาติและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกส่วนในสังคม ทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น³

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ โดยให้ผู้เรียนเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเลือกเองตามความสามารถ ความสนใจ และความถนัดอย่างแท้จริง ไม่ใช่กิจกรรมที่ครูจัดขึ้นในการเรียนวิชาต่าง ๆ ซึ่งผู้เรียนจะต้องเรียนและสอบให้ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด ว่าเป็นการประกอบกิจกรรมร่วมกัน โดยผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร

³ กรมวิชาการ , แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน , พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา , 2546) , 1 .

ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม อันเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคม การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจึงเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการตามคุณลักษณะที่สถานศึกษาโดยอาจจัดในลักษณะการบูรณาการ หรือแยกจัดกิจกรรมเฉพาะทางเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนตามเป้าหมายในการจัดกิจกรรมคือ ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย เกิดความรู้ ความชำนาญ ทั้งวิชาการและวิชาชีพอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนค้นพบความสนใจ ความถนัด และพัฒนาความสามารถพิเศษเฉพาะตัว ผู้เรียนพัฒนาบุคลิกภาพ เจตคติ ค่านิยมในการดำเนินชีวิต และเสริมสร้างศีลธรรม จริยธรรม ผู้เรียนมีจิตสำนึก และทำประโยชน์เพื่อสังคมและประเทศชาติ

แต่ปัญหาที่สำคัญที่สุดในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนก็คือ ครูไม่ให้ความสำคัญและเอาใจใส่การจัดกิจกรรม ไม่ว่าจะป็นกิจกรรมชุมนุม หรือกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการจัดเพื่อให้ผ่านไปปีหนึ่ง ๆ เท่านั้น แท้ที่จริงเป็นหน้าที่สำคัญของครูที่จะต้องเป็นที่ปรึกษา ถือเป็นหน้าที่และงานประจำโดยคำนึงถึงความปลอดภัย แต่เนื่องจากครูไม่มีความเข้าใจที่ชัดเจนในหน้าที่ของตนเอง เข้าใจแต่เพียงว่ามีหน้าที่สอนเฉพาะรายวิชา 8 กลุ่มสาระเท่านั้น ส่วนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น จะสอนหรือไม่สอนก็ไม่มีผลต่อการเรียนของนักเรียนแต่อย่างใด เพราะหลักสูตรกำหนดไว้ให้ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดเท่านั้น ครูบางคนจึงปล่อยให้ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมไปตามยถากรรม การที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านเกณฑ์ตามที่สถานศึกษากำหนด ก็เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพทางความสามารถด้านต่าง ๆ ที่เขามีอยู่ให้มากที่สุด ซึ่งมีผลทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาขีดความสามารถให้สูงขึ้น⁴

กิจกรรมนักเรียนเป็นสิ่งเติมเต็มหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ ได้มีโอกาสเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสม ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง และกิจกรรมนักเรียนที่นักเรียนได้ปฏิบัติก่อให้เกิดพัฒนาการที่สำคัญแก่ผู้เรียน คือ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ ให้ครบทุกส่วนทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม กิจกรรมนักเรียนจึงเป็นแนวทางที่สนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ ปลูกฝัง และสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคมซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม

⁴ อชิตา หาดอ้าน , “ บทบาทของครูกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน , ” วิชาการ 5 , 11 (พฤศจิกายน 2545) : 44 – 45 .

ปัญหาการวิจัย

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 แนวทางจัดการศึกษา มาตรา 22 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ในมาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา-มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ซึ่งในการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าหมวด หัวหน้างาน ครูที่ปรึกษาและผู้เรียนที่ปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งแต่ละฝ่ายต่างมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกัน และผู้ที่เป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทดังนี้คือ 1.) กำหนดนโยบาย และแนวทางปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับคณะกรรมการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติดังนี้ 1.1) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 1.2) กำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา 1.3) ศึกษาข้อมูล แหล่งวิทยาการการเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่น 1.4) กำหนดและมอบหมายบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา 2.) นิเทศติดตาม ซึ่งประกอบไปด้วย 2.1) นิเทศและติดตามการจัดทำแผนงาน โครงการ ปฏิทินงานของหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และอนุมัติให้ความเห็นชอบ 2.2) นิเทศ ติดตามการดำเนินงาน

⁵ ขจิต ฝอยทอง และกาญจนา ทองอินทร์ , “ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ,” วิชาการ 6 , 8 (สิงหาคม 2546) : 58 – 59 .

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาและเป้าหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3.) ส่งเสริมสนับสนุน โดย 3.1) ให้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน 3.2) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เน้นวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น 3.3) สนับสนุนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3.4) ให้คำปรึกษาแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและ 4.) ประเมินและรายงาน ได้แก่ 4.1) รับผิดชอบต่อผลการประเมินพร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมในภาคเรียนต่อไป 4.2) รายงานการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมในภาคเรียนต่อไป⁶ และจากงานวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา และครูมากกว่าครึ่งหนึ่ง ไม่เคยรู้เรื่องการแนะแนวในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับมาก่อน มีเพียงบางส่วนที่เคยได้รับการฝึกอบรมจากต้นสังกัดมาบ้างนอกนั้น ไม่เคยรู้เรื่องการแนะแนวในหลักสูตรการศึกษาและไม่เคยได้รับการฝึกอบรมจากต้นสังกัดแต่ประการใด ส่วนในด้านบุคลากร พบว่าครูแนะแนวยังต้องปฏิบัติการสอนวิชาอื่น ๆ เช่นเดียวกับครูทุกคนในโรงเรียน จึงทำให้การดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้เท่าที่ควร⁷ จากการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่า ปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนคือ ผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่งยังไม่ให้ความสำคัญต่องานแนะแนว บุคลากรขาดการส่งเสริม ด้านพัฒนาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และส่งเสริมขวัญกำลังใจ การนิเทศภายในสถานศึกษายังพัฒนาไม่เป็นระบบ⁸ นอกจากนี้จากงานเขียนของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดำรง ประเสริฐกุล ได้กล่าวถึงปัญหาของงานกิจกรรมนักเรียนที่เกี่ยวกับผู้บริหาร โรงเรียนว่าผู้บริหาร โรงเรียนเป็นจำนวนมาก ไม่ให้ความสำคัญต่องานกิจกรรมนักเรียน ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ไม่ให้ความสนใจ ไม่เห็นประโยชน์

⁶ กรมวิชาการ , คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน , พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ , 2545) , 7 .

⁷ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 , แผนพัฒนาการแนะแนวในโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 (กาญจนบุรี: หน่วยศึกษานิเทศก์ , 2546) , 6 .

⁸ กรมวิชาการ , “ แผนพัฒนาการแนะแนว กระทรวงศึกษาธิการ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2540 – 2544) ” 2540 , 21 .

ไม่สนับสนุน⁹ และผลการวิจัยของพันธณี วิหคโต เกี่ยวกับผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ในส่วนของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า การพัฒนาผู้เรียนปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ครูยังไม่เข้าใจการจัดกิจกรรม ขาดประสบการณ์ ไม่ชำนาญการจัดกิจกรรมแนะแนว มีความรู้ไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรม ไม่เข้าใจวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม จึงช่วยเหลือนักเรียนตามที่ทำพอจะทำได้ ด้านการนิเทศปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ไม่สามารถนิเทศได้ตามกำหนด เพราะมีข้อจำกัดด้านเวลา ทำให้ไม่สามารถสม่ำเสมอและไม่ต่อเนื่อง¹⁰

จากสภาพปัญหาและสาเหตุต่าง ๆ ดังกล่าวในข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องจากเป้าหมายร่วมกันของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยจำแนกตามคุณวุฒิของผู้บริหารสถานศึกษา

ข้อคำถามของการวิจัย

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับใด

2. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจำแนกตามคุณวุฒิแตกต่างกันหรือไม่

สมมุติฐานของการวิจัย

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง

⁹ ดำรง ประเสริฐกุล , การบริหารกิจการนักเรียน (พิษณุโลก: คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม , 2542) , 233 .

¹⁰ พันธณี วิหคโต , “ ผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา , ” วิชาการ 6 , 5 (พฤษภาคม 2546) : 2 – 10 .

2. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณสมบัติต่างกันมีความแตกต่างกันในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ขอบข่ายของการวิจัย

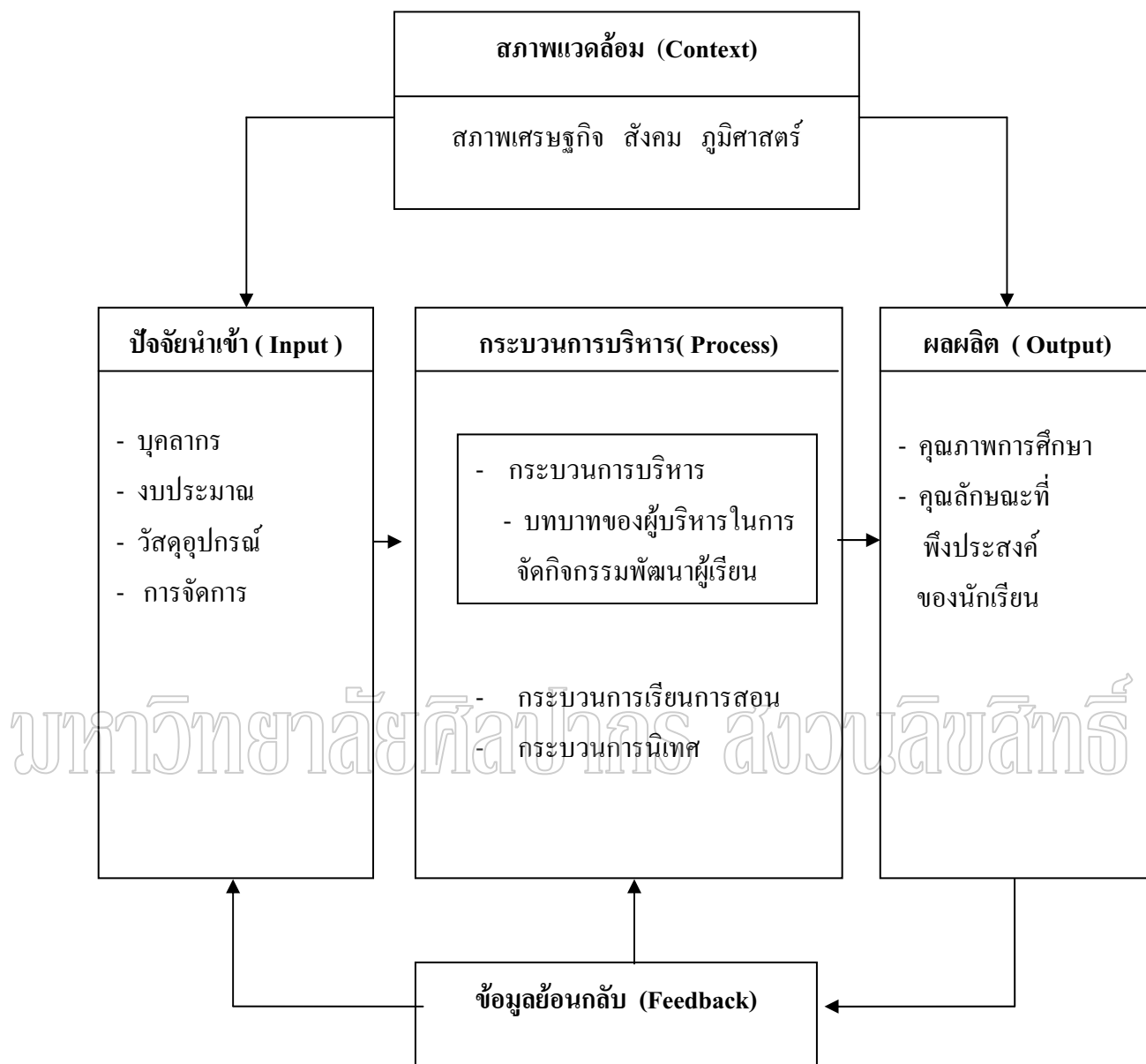
สถานศึกษาเป็นองค์กรทางราชการ มีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเยาวชนของชาติ โดยมีลักษณะการจัดการเชิงระบบ (Systems Approach) โดยสถานศึกษาทุกแห่งไม่ว่าจะมีขนาดใดก็ตามก็มีลักษณะเชิงระบบทั้งสิ้น กล่าวคือสถานศึกษามีตัวป้อนกระบวนการแปรสภาพและผลผลิตเช่นเดียวกับกับระบบอื่น ๆ ¹¹ แคทซ์และคาห์น (Katz and Kahn) กล่าวว่าสถานศึกษาเป็นองค์กรระบบเปิดประกอบด้วยระบบย่อย ๆ ภายในองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอกโดยระบบจะยอมรับปัจจัยนำเข้า (Input) จากสิ่งแวดล้อมกระบวนการ (Process) เปลี่ยนแปลงปัจจัยนำเข้าให้กลายเป็นผลผลิต (Output) ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม (Context) ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ¹² ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ปัจจัยนำเข้าจะเป็นปัจจัยสำคัญทางการบริหารได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การจัดการ ผ่านเข้าสู่กระบวนการ (Process) ได้แก่ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งกลาสแมน (Glasman) ได้กล่าวถึงลักษณะของบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้บริหารสถานศึกษา ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 บทบาทในฐานะนักการศึกษา (educator) ได้แก่ 1) การเป็นผู้นำในการเรียนการสอนและการนำนวัตกรรมมาใช้ 2) การพัฒนาเป้าหมายทางการศึกษา ซึ่งคณาจารย์เห็นพ้องด้วย 3) การพัฒนาอาจารย์และข้าราชการ กลุ่มที่ 2 บทบาทในฐานะผู้บริหาร (Administrator) ได้แก่ 1) การแสวงหาการสนับสนุนจากชุมชนหรือแหล่งอื่น ๆ 2) ร่วมวางแผนกับคณะอาจารย์ 3) ตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ๆ ของโรงเรียน จากแนวคิดของกลาสแมน จะเห็นว่าผู้บริหารนั้นต้องมีทั้งบทบาทในฐานะนักการศึกษา คือเป็นผู้นำในการเรียนการสอนและนำนวัตกรรมมาใช้ พัฒนาเป้าหมายทางการศึกษาและพัฒนาอาจารย์และข้าราชการ และมีบทบาทในฐานะผู้บริหาร คือแสวงหา การสนับสนุนจากชุมชนหรือแหล่งอื่น ๆ ร่วมวางแผนกับคณะอาจารย์

¹¹ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา (กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , 2536) , 161 .

¹² Daniel Katz and Robert L. Kahn , The Social Psychology of Organization , 2 nd ed. (New York : John Wiley & Son , 1978) , 20.

และตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ๆ ของโรงเรียน และแนวคิดของกรีน (Green) มีแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารว่า ผู้บริหารการศึกษานั้น ควรจะมีลักษณะของบทบาทที่สำคัญ 2 บทบาท คือ บทบาทที่ 1 บทบาทในฐานะผู้บริหารหรือผู้จัดการ บทบาทที่ 2 บทบาทในฐานะเป็นผู้นำ ในส่วนของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมนักเรียน โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการนิเทศ โดยมีผลลัพธ์ของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 12 ประการ คือ 1. รักและเห็นคุณค่าในตนเอง 2. มีวินัย 3. ประหยัด 4. ซื่อสัตย์สุจริต 5. พึ่งตนเอง อุตสาหะรักการทำงาน 6. อดทน อดกลั้น 7. กตัญญู กตเวทิต 8. กระตือรือร้นใฝ่รู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 9. เสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม 10. มีความเป็นประชาธิปไตย 11. รักสามัคคี รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 12. มีพลานามัยสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งองค์ประกอบทั้งหลายเหล่านี้มีผลกระทบต่องันและกันและยังเป็นปัจจัยที่เป็นบริบท (Context) ซึ่งมีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่สภาพ เศรษฐกิจ สภาพสังคม เป็นต้น ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 1

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ที่มา : Daniel Katz and Robert L. Kahn, The Social Psychology of Organization, 2nd ed. (New York : John Wiley & Son, 1978), 20.

: กรมวิชาการ , คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน , พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ , 2545) , 7 .

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้ คือ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ทั้งนี้โดยตัวแปรที่ศึกษา คือ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประกอบไปด้วย 1.) กำหนดนโยบาย และแนวทางปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับคณะกรรมการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติดังนี้ 1.1) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 1.2) กำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวัดผล และประเมินผลของสถานศึกษา 1.3) ศึกษาข้อมูล แหล่งวิทยาการการเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่น 1.4) กำหนดและมอบหมายบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา 2.) นิเทศติดตาม ซึ่งประกอบไปด้วย 2.1) นิเทศและติดตามการจัดทำแผนงาน โครงการ ปฏิทินงานของหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และอนุมัติให้ความเห็นชอบ 2.2) นิเทศ ติดตามการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาและเป้าหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3.) ส่งเสริมสนับสนุน โดย 3.1) ให้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน 3.2) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เน้นวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น 3.3) สนับสนุนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3.4) ให้คำปรึกษาแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ 4.) ประเมินและรายงาน ได้แก่ 4.1) รับทราบผลการประเมินพร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมในภาคเรียนต่อไป 4.2) รายงานการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมในภาคเรียนต่อไป ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2

บทบาทของผู้บริหารในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
<ol style="list-style-type: none">1. กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติ2. นิเทศและติดตาม3. ส่งเสริมสนับสนุน4. ประเมินและรายงาน

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : กรมวิชาการ , คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน , พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ , 2545) , 7.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงให้นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

บทบาทของผู้บริหาร หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิ และหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ได้แก่ กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติ นิเทศติดตาม ส่งเสริมสนับสนุน ประเมินและรายงาน

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง มีความหมาย และมีคุณค่าในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษาที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือ รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา

สถานศึกษา หมายถึง หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาญจนบุรี เขต 3

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีเขต 3 เพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดในเรื่องที่ศึกษา ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบไปด้วย บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

บทบาทเป็นสิ่งสำคัญต่อองค์กรและสังคม ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการแบ่งงานและการกำหนดความรับผิดชอบของบุคคล ซึ่งมีหลักการและแนวคิดดังนี้

ความหมายของบทบาท

ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุดขององค์กร มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของบทบาท ดังนี้

สุพัตรา สุภาพ ได้กล่าวถึงบทบาทไว้ว่า เป็นการปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ (ตำแหน่ง) การกำหนดบทบาทดังกล่าวจะช่วยให้บุคคลมีพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะบทบาทจะกำหนดความรับผิดชอบของงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติ¹

روبบินส์ (Robbins) ได้กล่าวว่า บทบาทคือ แบบแผนของพฤติกรรมที่คาดหวังในบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ตามตำแหน่งหน้าที่หนึ่ง ๆ ในหน่วยสังคมนั้น ในกลุ่มอุปนิสัยจะมีการกำหนดบทบาทซึ่งซ่อนอยู่ในการบรรยายลักษณะงาน กฎระเบียบข้อบังคับ และกฎเกณฑ์ขององค์กร และถือเป็นหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ที่จะต้องแสดงบทบาทตามการบรรยายลักษณะงาน กฎระเบียบ ข้อบังคับตามที่องค์กรกำหนด²

¹ สุพัตรา สุภาพ, สังคมวิทยา (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2537), 30.

² Stephen P. Robbins, อ้างถึงใน สร้อยตระกูล (ดิยานนท์) อรรถมานะ, พฤติกรรมองค์กร : ทฤษฎีและการประยุกต์ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541), 184.

แมคโคนาลด์ และ เซลเลนเบิร์ก (Maekonald and Sehellenberge) ให้ความหมายว่า บทบาทคือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และ พฤติกรรมอันเป็นที่คาดหวังของสมาชิกในสังคมที่มีต่อบุคคลนั้น³

เลวินสัน โคนีย์ล เจ.รูล (Rule) ได้สรุปความหมายของบทบาทไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. บทบาท คือ ปทัสถาน ความคาดหวัง ข้อห้าม ความรับผิดชอบ และอื่นๆ ที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน ซึ่งผูกพันกับตำแหน่งทางสังคมที่กำหนดให้ บทบาทตามความหมายนี้คำนึงถึงตัวบุคคลน้อยที่สุดแต่มุ่งที่การบ่งชี้หน้าที่อันควร

2. บทบาท คือ ความคิดเห็นของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งเอง ที่คิดและกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้น

3. บทบาท คือ การกระทำของบุคคลแต่ละคน ที่กระทำให้สัมพันธ์กับโครงสร้างของสังคมหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ แนวทางอันบุคคลพึงกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้น ๆ⁴

ในขณะที่ บรูม และ เซลสติค (Broom and Selstick) ได้แบ่งลักษณะบทบาทของคนในสังคมไว้ดังนี้

1. บทบาทที่กำหนดไว้ หรือ บทบาทตามอุดมคติ (the socially prescribed or Ideal role) เป็นบทบาทตามอุดมคติที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่งไว้

2. บทบาทที่ควรกระทำ (perceived role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลเชื่อว่าควรจะทำหน้าที่ของตำแหน่งนั้น ๆ ซึ่งอาจจะไม่ตรงตามบทบาทอุดมคติทุกประการ และอาจแตกต่างกันไปแต่ละบุคคลก็ได้

³ Maekonald and Sehellenberge อ้างถึงใน รำไพ โกมุท , “ บทบาทของผู้นำชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เขตจอมทอง สังกัด กรุงเทพมหานคร ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏนครปฐม, 2545) , 14 .

⁴ Rule อ้างถึงใน รำไพ โกมุท , “ บทบาทของผู้นำชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏนครปฐม , 2545) , 14 – 15 .

3. บทบาทที่กระทำจริง (the performed role) เป็นบทบาทที่บุคคลได้กระทำจริงตามความเชื่อ ความคาดหวัง ตลอดจนความกดดัน และโอกาสที่จะกระทำในแต่ละสังคมในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ⁵

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร

วินิจ เกตุจำ และคมเพชร ฉัตรสุกกุล ได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทว่าเป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงพฤติกรรมของบุคคลเมื่อรวมกลุ่มกัน แต่ละคนจะมีพฤติกรรมออกมาอย่างไรพฤติกรรมนี้เองก็คือบทบาท (role) ของผู้นั้น คำว่าบทบาทหมายถึงการแสดงออกของบุคคลในด้านที่เกี่ยวกับคำพูด ลักษณะท่าทางการตอบสนองกิริยาอาการต่างๆ เพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าตนกำลังทำหน้าที่อะไรมีต่อเจ้าของตำแหน่งหรือฐานะทางสังคมอย่างไร จึงอาจกล่าวได้ว่า บทบาทก็คือการแสดงออกถึงฐานะและตำแหน่งหน้าที่ของแต่ละคนในสังคมนั้นเอง⁶

สุรศักดิ์ ปาเฮ กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนควรประกอบด้วยบทบาท 5 ประการดังนี้

1. บทบาทตามที่กำหนด หมายถึง บทบาทสังคม กลุ่มหรือองค์กรกำหนดไว้ว่าเป็นรูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม กลุ่ม หรือองค์กรนั้น ๆ เช่น ข้อกำหนดที่ว่าพ่อแม่ต้องอบรมเลี้ยงดูลูกข้าราชการต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งงานโดยชอบ เป็นต้น

2. บทบาทที่ผู้รับคาดหวังหมายถึง บทบาทหรือรูปแบบของพฤติกรรมที่ผู้เกี่ยวข้องคาดหวังว่าอยู่ในตำแหน่งจะถือปฏิบัติ บทบาทที่ผู้รับผิดชอบคาดหวังนี้มักจะสอดคล้องกับบทบาทที่กำหนด แต่ในบางครั้งที่ผู้เกี่ยวข้องคาดหวังอาจจะไม่ตรงกับบทบาทที่กำหนดไว้ เพราะคนบางคนอาจมีการคาดหวังมากหรือน้อยกว่าข้อกำหนดที่ตนได้รับทราบ

3. บทบาทตามอุดมคติของผู้อยู่ในตำแหน่ง หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลผู้อยู่ในตำแหน่งคิด และเชื่อว่าเป็นบทบาทตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่ เช่นผู้บังคับบัญชาคิดว่าตนมี

⁵ Broom and Selstick, อ้างถึงใน กนกวรรณ โสรังจตานนท์, “บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณครู” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546), 15.

⁶ วินิจ เกตุจำ และคมเพชร ฉัตรสุกกุล. “สองทศวรรษหลักสูตรการศึกษาไทย.” วารสารวิชาการ 3, 5 (เมษายน 2541): 41-51.

หน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ไม่ต้องใส่ใจกับปัญหาส่วนตัวของผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนั้นบทบาทของผู้อยู่ในตำแหน่งอาจจะสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับบทบาทที่กำหนด และก็อาจจะตรงหรือไม่ตรงกับบทบาทที่ผู้รับคาดหวัง

4. บทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้อยู่ในตำแหน่งได้ปฏิบัติหรือแสดงออกมาให้เห็น ซึ่งมักจะเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทตามความคิดของเจ้าของตัวผู้อยู่ในตำแหน่ง แต่อาจมีกรณีที่บุคคลแสดงพฤติกรรมตามการคาดหวังของผู้อื่นทั้งๆที่บทบาทนั้นไม่ตรงกับบทบาทตามความคิดของตนก็ได้

5. บทบาทที่ผู้อื่นรับรู้ หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมที่ผู้อื่นได้รับทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของผู้อยู่ในตำแหน่งซึ่งโดยธรรมชาติการรับรู้ของเรา จะมีการเลือกรับรู้ และมีการรับรู้ที่ผิดพลาดไปจากความเป็นจริงได้ด้วยอิทธิพลจากประสบการณ์และสถานการณ์หลายอย่าง ดังนั้น เมื่อผู้อยู่ในตำแหน่งปฏิบัติบทบาทโดยแสดงพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่ผู้ได้พบเห็นอาจรับรู้พฤติกรรมหรือบทบาทนั้นในทางที่แตกต่างกันไป และอาจแตกต่างไปจากบทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่งด้วย⁷

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้แบบประกอบด้วยหลักการ 10 ประการ

1. การเป็นผู้นำทางวิชาการเป็นการสนับสนุนส่งเสริมและเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการวางแผน กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ เพื่อการปฏิรูปการเรียนการสอนของสถานศึกษา ให้คำปรึกษาแนะนำและสร้างพลังความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม หมายถึงการดำเนินการเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการในรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมทั้งครู บุคลากรในโรงเรียนผู้ปกครอง หน่วยงานภายนอก และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. การเป็นผู้อำนวยความสะดวก คือ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งด้านวิชาการ แหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการให้บริการด้านการจัดสภาพแวดล้อมการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน

4. การประสานความสัมพันธ์ หมายถึง การที่ผู้บริหารมีการประสานความสัมพันธ์อันดีกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียนเพื่อสร้างเครือข่ายผู้สนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ได้แก่

⁷ สุรศักดิ์ ปาเฮ , “ การนิเทศภายในหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้อยู่ในโรงเรียน ,”

งบประมาณ ทรัพยากรบุคคล วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

5. การส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากร หมายถึง การที่ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนได้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง โดยการส่งเสริมให้เข้ารับการฝึกอบรม ประชุมสัมมนาและทัศนศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

6. การสร้างแรงจูงใจ หมายถึง การที่ผู้บริหารแสดงทัศนคติในทางบวกกับผู้ร่วมงานมีความยืดหยุ่นในการทำงาน สร้างความเชื่อมั่นและเข้าใจในความต้องการของฝ่ายต่าง ๆ ให้ความสำคัญในการพยายามของทีมงาน และสร้างแรงจูงใจในการทำงานด้วยวิธีการต่าง ๆ

7. การประเมินผล เป็นการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง และส่งเสริมการประเมินภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอก มีการนำผลการประเมินมากำหนดนโยบายของสถานศึกษา เพื่อให้การประเมินเป็นระบบและครบวงจร

8. การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา คือ การที่ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนา ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยในชั้นเรียน และพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การสร้างกระบวนการเรียนรู้ และองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

9. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ คือ การที่ผู้ให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนในชุมชน และสาธารณชนทราบ ด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน

10. การส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารจัดหาส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้า รวมทั้งให้สอดคล้องกับยุคสังคมแห่งการเรียนรู้⁸

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่จะส่งเสริม ให้การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้ที่ช่วยให้ครูนานโยบาย และความมุ่งหมายของการศึกษา ตลอดจนหลักสูตรและวิธีสอนต่าง ๆ ไปใช้ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำทั้งด้านเทคนิควิธีสอน ผู้นำการเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาโรงเรียนและชุมชน ตลอดจนเป็นผู้นำในการบริหารงานทุกด้าน อาจกล่าวได้ว่าโรงเรียนจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับจุดประสงค์ โดยอาศัยหลักการและทฤษฎีทางการ

⁸ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , การปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล , 2543) , 35-37 .

บริหารมาใช้ให้เกิดประโยชน์ รู้จักขอบข่ายหน้าที่ของงานที่จะต้องปฏิบัติ ตลอดจนมีความสามารถที่จะนำความรู้นั้น ไปประยุกต์ใช้ในงานได้เป็นอย่างดี

สรุป ความหมายของบทบาท หมายถึง การทำหน้าที่ หรือพฤติกรรมที่สังคมกำหนด และคาดหวังให้บุคคลกระทำ หรือสิ่งที่เราทำหน้าที่ที่เราต้องทำ เมื่อเราเป็นอะไรสักอย่างหนึ่งสิ่งที่เราต้องมาคู่กับสิ่งที่เราเป็น

ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ในมาตรา 24 ถ้าจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน

คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์

ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

6. การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ⁹

⁹ กรมวิชาการ , กระทรวงศึกษาธิการ , วารสารปฏิรูปการศึกษา 6 (มิถุนายน – กรกฎาคม 2545) : 13 – 14 .

ความหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยรูปแบบ กระบวนการ วิธีการที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง มีความหมาย และคุณค่าในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งสร้างเสริม เจตคติ คุณค่าชีวิต ปลุกฝังคุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียน รู้จักและเข้าใจ ตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติและดำรงชีวิตอย่างมีความสุข¹⁰

จกมล ทรัพย์สมบูรณ์ ให้ความหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่า เป็นกิจกรรมทั้งหมด ที่เกิดขึ้นใน โรงเรียนที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม เกิด คุณลักษณะที่พึงประสงค์ไม่ใช่เป็นเพียงกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาด้านร่างกายของนักเรียน แต่ต้อง เป็นกิจกรรมที่พัฒนาทางด้านจิตใจและการพัฒนาสังคมด้วย¹¹

ขจิต ฝอยทอง และกาญจนา ทองอินทร์ ให้ความหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ว่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหมายถึงกิจกรรมที่จัดอย่างมีรูปแบบด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข¹²

การจัดการศึกษาในโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จ โรงเรียนจำเป็นต้องมีเป้าหมายและ แนวทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนนั่นคือ นักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ไม่ว่าเด็กคนนั้นจะเป็น เด็กปกติหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนา ความสามารถของผู้เรียนทุกคนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลให้สามารถค้นพบและ พัฒนาศักยภาพ เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการ สร้างสัมพันธภาพที่ดี ตลอดจนมีกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร

¹⁰ กรมวิชาการ, แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ ๑: โรงพิมพ์คุรุสภา , 2546) , 2.

¹¹ เรื่องเดียวกัน , 20.

¹² ขจิต ฝอยทอง และกาญจนา ทองอินทร์ , “ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน , ” วิชาการ 6 , 8 (สิงหาคม 2546) : 60 .

ลักษณะของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ 8 สาระ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เป็นกิจกรรมพัฒนาตามความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเสริมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่ม ผู้เรียนสามารถเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข เป็นกิจกรรมที่เลือกเองตามความสนใจอย่างแท้จริง ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ ครูผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนว ให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อ และการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

2. กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีม เป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำเพื่อประโยชน์ เป็นต้น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสามารถแบ่งตามลักษณะของกิจกรรมได้ดังนี้

2.1 กิจกรรมพัฒนาความคิด (aptitude) ความสนใจ (interest) ตามความต้องการของผู้เรียน (need) เป็นกิจกรรมที่เพิ่มเติมความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ของผู้เรียน (experience) อย่างกว้างขวาง เช่น งานประดิษฐ์ ประชาสัมพันธ์ งานเกษตร

2.2 กิจกรรมที่ปลูกฝังระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ การทำประโยชน์ให้แก่สังคมและวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้นำเพื่อประโยชน์ และรักษาดินแดน เป็นต้น

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้นต้องจัดกิจกรรมให้มีการบูรณาการกับองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบและพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างเต็มที่¹³

¹³ กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 (กรุงเทพฯ ฯ : วัฒนาพานิชสาราญราษฎร์, 2542), 29 -30.

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา

กิจกรรมที่กำหนดในโครงสร้างของหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันของนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ตามความสนใจและความถนัด มิใช่กิจกรรมที่ครูจัดขึ้น เพื่อผู้เรียนเรียนวิชาต่าง ๆ ซึ่งผู้เรียนจะต้องเรียนและสอบให้ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดว่าเป็นการประกอบกิจกรรมร่วมกัน โดยผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา อันจะเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย

ภารกิจหลักของโรงเรียน คือ การประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาสติปัญญา นิสัยอันดีงามแก่ผู้เรียน เพื่อการเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติสืบไป ในสภาพหน้า นอกจากเป็นแหล่งให้ความรู้แล้ว โรงเรียนยังเป็นที่รวมของเด็กในวัยที่ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เด็กกำลังฝึกที่จะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความต้องการเพื่อนที่จะรวมกลุ่มและทำตามกลุ่ม โรงเรียนจึงต้องสนองความต้องการนี้ และให้โอกาสนี้หล่อหลอมปรุงแต่งเด็กให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร¹⁴

เนื่องจากผู้เรียนมีธรรมชาติที่ต้องการจะรวมกลุ่มอยู่แล้ว และกลุ่มนั้นมักจะประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีความใส่ใจที่ใกล้เคียงกัน โรงเรียนจึงควรใช้รวมกลุ่มและพลังจากรวมกลุ่มไปในทางสร้างสรรค์ และมีจุดหมายโดยอาศัยกิจกรรมเป็นเครื่องมือ การจัดให้มีกิจกรรมที่สนใจร่วมกันจะทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนหลายประการ เช่น

1. ได้ค้นพบความสนใจและความถนัดที่แท้จริงของตนเอง ซึ่งทำให้เกิดความมั่นใจตนเอง
2. ได้ค้นพบว่าตนเหมาะสมกับบทบาทใดในกลุ่มและยอมรับในบทบาทนั้น
3. ทำให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
4. ฝึกนิสัยที่ดีของการอยู่ในสังคม เช่น อบรมผู้อื่น ความอดทน การถนอมน้ำใจกัน เป็นต้น

ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรได้กำหนดให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมในทุกช่วงชั้นการศึกษา โดยแยกประเภทดังนี้

1. กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งแบ่งเป็น 1) กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี หรือยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญ

¹⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียน (กรุงเทพฯ ฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2540), 10.

ประโยชน์ 2) กิจกรรมอื่น ๆ 3) กิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมแก้ปัญหา หรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ และ 4) กิจกรรมอิสระของผู้เรียน

2. จุดประสงค์กิจกรรมในโรงเรียนมีดังต่อไปนี้ 1) เพื่อเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมจากการเรียนวิชาต่าง ๆ 2) เพื่อให้รู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ 3) เพื่อเสริมสร้างพัฒนาบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัยให้มีความรับผิดชอบ มีความสามัคคี มีระเบียบวินัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และ 4) เพื่อให้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเลื่อมใสในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

กิจกรรมต่อไปนี้เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนอาจเสนอแนะต่อผู้เรียนมีดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ เป็นกิจกรรมที่มุ่งจัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างเกี่ยวกับอาชีพ โดยอาจเน้นอาชีพอิสระที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักขั้นตอนกระบวนการประกอบอาชีพจากการศึกษา ค้นคว้าและจากประสบการณ์ตรง ทั้งนี้ควรให้ทดลองปฏิบัติด้วย

2. กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกษตร และการนำเทคนิควิธีการมาใช้ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานการเกษตร เพื่อพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรให้ดีขึ้น

3. กิจกรรมส่งเสริมการสหกรณ์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมการทำระบบสหกรณ์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ทั้งแก่ตนเองและสังคม

4. กิจกรรมส่งเสริมอุตสาหกรรม เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ในงานด้านอุตสาหกรรม เพื่อให้ผู้เรียนสนใจในงานด้านอุตสาหกรรม

5. กิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลป และวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ ความศรัทธาในศาสนา ศิลปและวัฒนธรรมไทย เพื่อให้รู้สึกชื่นชมและภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ไทย

6. กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้รู้จักและใช้สินค้าไทยเพื่อพัฒนาค่านิยมที่ถูกต้องในการใช้สินค้าไทย

7. กิจกรรมการใช้ห้องสมุด เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมการใช้ห้องสมุดให้ถูกต้องตามระบบสากลเพื่อปลูกฝังให้เกิดนิสัยรักการอ่านและการค้นคว้าหาข้อมูล

8. กิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่มุ่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในรายวิชาต่าง ๆ โดยเน้นการปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักจริง มิใช่การสอนเนื้อหาเพิ่มเติมจากบทเรียนในชั้นเรียน

9. กิจกรรมกีฬา เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้เล่นกีฬาร่วมกัน เพื่อความสามัคคี มีน้ำใจนักกีฬา และรักการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

10. กิจกรรมนันทนาการ เป็นกิจกรรมมุ่งเสริมการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ตามความถนัด และความสนใจ เพื่อความสนุกเพลิดเพลิน

11. กิจกรรมทัศนศึกษา เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้มีการศึกษานอกสถานที่

12. กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้รู้จักการมีส่วนร่วมในการรักษาไว้เป็นมรดกของชาติสืบไป¹⁵

การกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 – 1000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 – 5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 – 1000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 – 5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1000 – 1200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5 – 6 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 มีเวลาเรียนประมาณปีละไม่น้อยกว่า 1200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละไม่เกิน 6 ชั่วโมง

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษาที่คณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องจัดทำขึ้น เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องใช้วางแผนในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้อย่างสอดคล้องตรงตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เหมาะสมกับความสอดคล้องของชุมชน ตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนตลอดจนวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา โดยมีกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

¹⁵ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, สารปฏิรูป (กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541)

1. ศึกษาวิจัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร ของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

2. ศึกษาข้อมูลสารสนเทศ เช่นสภาพความพร้อมของโรงเรียน สภาพของชุมชนท้องถิ่น สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

3. วางแผนและจัดแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยกำหนดวัตถุประสงค์ กระบวนการ วิธีการดำเนินการ สื่อ/อุปกรณ์ และการประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ สอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง

4. กำหนดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูที่ปรึกษา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน

5. กำหนดการประเมินผลและเกณฑ์การประเมิน การผ่านกิจกรรมแต่ละภาคเรียนชั้นปี และช่วงชั้นให้เป็นไปตามสถานศึกษาที่กำหนด

เพื่อให้การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประสบผลสำเร็จ บรรลุตามเจตนารมณ์ของ หลักสูตรผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มากขึ้น นอกจากจะต้องมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแล้ว สถานศึกษาจะต้องมี การกำหนดครูผู้รับผิดชอบ มีการนิเทศติดตามผล และการประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อย่างจริงจัง¹⁶

¹⁶ กรมวิชาการ, แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ ๑: โรงพิมพ์คุรุสภา , 2546) , 4 .

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมแสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ช่วงชั้น	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา	
	ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-3)	ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-6)	ช่วงชั้นที่ 3 (ม. 1-3)	ช่วงชั้นที่ 4 (ม. 4-6)
	การศึกษาภาคบังคับ			
	← การศึกษาขั้นพื้นฐาน →			
กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ				
ภาษาไทย	0	0	0	0
คณิตศาสตร์	0	0	0	0
วิทยาศาสตร์	0	0	0	0
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	☐	☐	☐	☐
สุขศึกษา และพลศึกษา	☐	☐	☐	☐
ศิลปะ	☐	☐	☐	☐
งานอาชีพและเทคโนโลยี	☐	☐	☐	☐
ภาษาต่างประเทศ	☐	☐	☐	☐
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	Δ	Δ	Δ	Δ
เวลาเรียน	ประมาณปีละ 800-1000 ชม.	ประมาณปี ละ 800- 1000 ชม.	ประมาณปีละ 1000-1200 ชม.	ประมาณปี ละ 1200 ชม.

แผนภูมิที่ 3 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม

ที่มา : กรมวิชาการ , กระทรวงศึกษาธิการ , หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ ฯ ; โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) , 2545) , 8.

หมายเหตุ

- สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักเพื่อสร้างพื้นฐานการศึกษา การเรียนรู้ และการแก้ปัญหา
- สาระการเรียนรู้ที่เสริมความเป็นมนุษย์และศักยภาพพื้นฐานในการศึกษาและการทำงาน
- กิจกรรมที่เสริมสร้างการเรียนรู้ นอกจากสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม

และพัฒนาตามศักยภาพซึ่งประกอบไปด้วย ลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด เน้นแนว กิจกรรมชุมชน จริยธรรม¹⁷

การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรจัดขึ้นตามความพร้อมของสถานศึกษา ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน โดยเน้นความหลากหลายทั้งรูปแบบและวิธีการ เน้นการปฏิบัติจริง เป็นหมู่คณะ สัมพันธ์กับชีวิตของผู้เรียน รวมทั้งมีการตรวจสอบประเมินผลในสภาพจริง การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จึงมีขั้นตอนการดำเนินการที่สำคัญ คือ

1. **ขั้นเตรียมการ** เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะต้องเตรียมวางแผนและเตรียมความพร้อมเพื่อให้การจัดกิจกรรมทุกประเภทดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย สิ่งสำคัญที่โรงเรียนจะต้องเตรียมความพร้อมคือ

1.1 การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร บุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าหมวด หัวหน้างาน ครูที่ปรึกษาและผู้เรียนที่ปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งแต่ละฝ่ายต่างมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกัน

1.2 การเตรียมความพร้อมด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแต่ละประเภทให้มีประสิทธิภาพ ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ผู้เรียนจะใช้เป็นสื่อในการเรียนรู้ซึ่งจะต้องจัดให้เหมาะสมกับลักษณะและประเภทของแต่ละกิจกรรม จำนวนกลุ่มผู้เรียน โดยจัดทำบัญชีการใช้หรือตารางควบคุมการใช้อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่ายหรือบางครั้งอาจต้องใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาร่วมด้วย ซึ่งสถานศึกษาต้องมีแผนงานที่มีการติดต่อประสานงานไว้เป็นการล่วงหน้า

1.3 การจัดกลุ่มผู้เรียน ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดผู้เรียนสามารถจัดได้หลายรูปแบบโดยพิจารณาตามความเหมาะสมของจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมดังนี้

1. จัดกลุ่มตามระดับชั้น ได้แก่ กลุ่มชั้น ป.1 กลุ่มชั้น ป.2 ฯลฯ กลุ่มเด็กลักษณะนี้จะมีช่วงอายุที่ใกล้เคียงกัน ความรู้ ความสามารถ ไม่แตกต่างกันมาก แล้วแบ่งกลุ่มย่อย ๆ ตามความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

2. จัดกลุ่มตามกิจกรรม และแบ่งกลุ่มย่อยตามความรู้ ความสามารถของผู้เรียน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มระดับพื้นฐาน กลุ่มระดับกลาง และกลุ่มระดับสูง

¹⁷ กรมวิชาการ , กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 , 8 .

3. จัดกลุ่มโดยให้มีเด็กทุกระดับชั้นอยู่ในกลุ่มเดียวกัน กิจกรรมที่จัดลักษณะนี้จะฝึกคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่าง ๆ เช่น การเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย การอยู่ร่วมกัน การช่วยเหลือกัน ฯลฯ การจัดกลุ่มสามารถยืดหยุ่น หมุนเวียนไปตามความเหมาะสมแล้วแต่กิจกรรมโดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้ร่วมกิจกรรมเป็นสำคัญ

1.4 การจัดเวลา การใช้เวลาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสามารถจัดได้ในหลายลักษณะดังนี้

1. จัดกิจกรรมโดยใช้เวลาในหลักสูตร ตามที่กำหนดไว้ในแต่ละสถานศึกษา เช่น กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด ฯลฯ

2. จัดกิจกรรมโดยใช้เวลาในช่วงปิดเปิดเรียน โดยไม่ใช้เวลาในหลักสูตร เช่น ตอนเช้า ตอนพักเที่ยง และตอนเลิกเรียน เป็นต้น กิจกรรมที่จัดได้แก่ กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมประชาธิปไตย ฯลฯ

3. จัดกิจกรรมโดยใช้เวลาตามช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยจัดเป็นโครงการระยะสั้น หรือโครงการต่อเนื่องตลอดปี เช่น โครงการเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม โครงการวันสำคัญ โครงการฝึกอาชีพ โครงการแข่งขันกีฬา โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ทั้งนี้ การใช้เวลาจัดกิจกรรมควรให้สอดคล้องกลมกลืนไปกับกิจกรรมการเรียน การสอนในหลักสูตร และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2. การปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และมีประสบการณ์หลากหลายและสร้างจิตสำนึกที่ดีจะต้องเป็นกิจกรรมที่มีความหมายแก่ผู้เรียน คือ สนองความสนใจ ความถนัด ความสามารถ และความต้องการของแต่ละบุคคล จึงจะสามารถดึงศักยภาพ ความสามารถพิเศษที่แฝงอยู่ในตัวผู้เรียนออกมาให้ปรากฏเด่นชัด สร้างความภาคภูมิใจ มีจิตสำนึกที่ดี และมีคุณลักษณะนิสัยเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจึงมีหลักการดังนี้

2.1 เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมวางแผนหรือโครงการที่สัมพันธ์กับความสนใจ ความต้องการตามวัยของผู้เรียน และเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตจริง

2.2 เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติจริงร่วมกันเป็นหมู่คณะ โดยเน้นกระบวนการกลุ่ม

2.3 เป็นกิจกรรมบูรณาการที่นำความรู้หรือวิชาการในห้องเรียนมาสู่การปฏิบัติที่ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ ทั้งในเชิงทักษะ งานศิลปะ งานอาชีพ และงานพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นกิจกรรมที่เสริมความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด สถานศึกษา ชุมชน และต่อยอดภูมิปัญญาไทย¹⁸

บทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิผล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษาจะสามารถนำไปปรับปรุงและเลือกปฏิบัติได้ตามความเหมาะสมและความพร้อมของแต่ละสถานศึกษา ได้แก่ บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา บทบาทของหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน บทบาทของครูที่ปรึกษากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน บทบาทของผู้เรียน และบทบาทของผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งบุคลากรในแต่ละกลุ่มจะมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันไป บุคคลที่ถือว่าเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการคือผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทดังนี้

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา ดังนี้

1. กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับคณะกรรมการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1.2 กำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวัดผล และประเมินผลของสถานศึกษา

1.3 ศึกษาข้อมูล แหล่งวิทยาการการเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่น

1.4 กำหนดและมอบหมายบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา

2. นิเทศและติดตาม

2.1 นิเทศและติดตามการจัดทำแผนงาน โครงการ ปฏิทินงานของหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และอนุมัติให้ความเห็นชอบ

2.2 นิเทศ ติดตามการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาและเป้าหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

¹⁸ กรมวิชาการ , แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน , พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา , 2546) , 8-11 .

3. ส่งเสริมสนับสนุน

3.1 ให้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

3.2 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เน้นวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.3 สนับสนุนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.4 ให้คำปรึกษาแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. ประเมินและรายงาน

4.1 รับทราบผลการประเมินพร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมในภาคเรียนต่อไป

4.2 รายงานการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในภาคเรียนต่อไป¹⁹

ขั้นตอนการดำเนินการจัด

1. ประชุมชี้แจงคณะครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. พิจารณาวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

3. สืบหาข้อมูล

3.1 ความพร้อมของสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น

3.2 สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน

4. ร่วมกันวางแผนระหว่างคณะครู ผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้อง โดยนำข้อมูลจากข้อ 2 และข้อ 3 มาจัดทำแผนงาน โครงการ ปฏิทินปฏิบัติงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทุกภาคเรียน และเสนอขออนุมัติ

5. ปฏิบัติกิจกรรมตามแผนงาน โครงการ ปฏิทินปฏิบัติงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่กำหนดไว้

6. นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน

7. สรุป รายงานผลการปฏิบัติงาน²⁰

การประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

¹⁹ กรมวิชาการ , คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน , พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ , 2545) , 7-8.

²⁰ เรื่องเดียวกัน, 11 -12 .

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนในทุกช่วงชั้น การศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามความถนัดและความสนใจให้เต็มศักยภาพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบ และวิธีการที่เหมาะสม ผู้เรียนต้องผ่านเกณฑ์การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามที่สถานศึกษากำหนด จึงจะผ่านเกณฑ์การประเมินช่วงชั้น

สถานศึกษาต้องจัดให้มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้งกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมนักเรียน การประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนเป็นรายกิจกรรม โดยมีแนวดำเนินการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

1. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรม

1.1 ผู้รับผิดชอบกิจกรรมประเมินการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนตามจุดประสงค์ของแต่ละกิจกรรม โดยประเมินจากพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรมและผลการปฏิบัติกิจกรรม ด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริง

1.2 ผู้รับผิดชอบกิจกรรมตรวจสอบเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนว่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดไว้หรือไม่

1.3 ในกรณีที่มิกิจกรรมใดต้องใช้เวลาปฏิบัติตลอดปี เมื่อสิ้นภาคเรียนแรก ผู้รับผิดชอบกิจกรรมควรจัดให้มีการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน เพื่อสรุปความก้าวหน้า และสภาพของการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนระยะหนึ่งก่อน เพื่อการปรับปรุงแก้ไขหรือส่งเสริมการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนให้เป็นอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพและรายงานผลการประเมินให้ผู้ปกครองทราบ โดยทำการประเมินตามจุดประสงค์สำคัญของกิจกรรมและนำผลการประเมินนั้นไปรวมกับผลการประเมินการรวมกิจกรรมในภาคเรียนที่สอง เพื่อตัดสินผลการประเมินการผ่านจุดประสงค์สำคัญของกิจกรรม เมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา (สิ้นสุดกิจกรรม)

1.4 ตัดสินให้ผู้เรียนที่ผ่านจุดประสงค์สำคัญของกิจกรรม และมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ให้เป็นผู้ผ่านการประเมินผลการร่วมกิจกรรม ผู้เรียนที่มีผลการประเมินบกพร่องในเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งหรือทั้งสองเกณฑ์ จะเป็นผู้ไม่ผ่านการประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรม จะต้องซ่อมเสริมข้อบกพร่องให้ผ่านเกณฑ์ก่อน จึงจะได้รับการตัดสินให้ผ่านกิจกรรม

2. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านช่วงชั้น

เป็นการประเมินสรุปผลการผ่านกิจกรรมตลอดช่วงชั้นของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อนำผลไปพิจารณาการผ่านช่วงชั้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้เรียนทุกคนตลอดช่วงชั้น

2.2 ผู้รับผิดชอบสรุปและประเมินผลการร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2.3 นำเสนอผลการประเมินต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และวิชาการเพื่อความเห็นชอบ

2.4 เสนอผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาตัดสินและอนุมัติผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านช่วงชั้นต่อไป

3. การตัดสินการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเป็นเงื่อนไขสำคัญอีกประการหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้เรียนทุกคนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมให้ครบถ้วนและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด จึงจะได้รับการพิจารณาตัดสินให้ผ่านช่วงชั้น การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

3.1 การประเมินผู้เรียนในการปฏิบัติกิจกรรม ผู้รับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแต่ละกิจกรรม และผู้เกี่ยวข้องดำเนินการประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนตามจุดประสงค์ของกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ตลอดช่วงเวลาของการจัดกิจกรรม โดยรวบรวมจากการบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรมและผลการปฏิบัติกิจกรรม และตัดสินผลการเข้าร่วมกิจกรรมเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาปฏิบัติกิจกรรม

3.2 การตัดสินผลการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้ประเมินและตัดสินเป็นรายกิจกรรม โดยพิจารณาจากผลการประเมินตามจุดประสงค์สำคัญของกิจกรรมกับเวลาที่เข้าร่วมกิจกรรมแล้วตัดสินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

3.3 การแจ้งผลการประเมิน การประเมินให้ระดับผลการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามแนวทางที่สถานศึกษากำหนด เมื่อได้ระดับผลการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกิจกรรมแล้ว ควรแจ้งให้ผู้เรียนทราบโดยเร็ว และให้ผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินทำการซ่อมเสริมให้ผ่านทุก ๆ กิจกรรม ในขณะเดียวกันให้แจ้งผลการประเมินให้ฝ่ายทะเบียนของสถานศึกษابันทึกผลการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้เรียนแต่ละคนสะสมไว้เป็นหลักฐาน

3.4 การสรุปผลการประเมินผ่านช่วงชั้น เมื่อจบช่วงชั้นนายทะเบียน จะรวบรวมผลการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนแต่ละคนตลอดช่วงชั้น ผู้เรียนที่มีผลการประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมได้ครบตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด จะได้รับการพิจารณาให้ผ่านช่วงชั้นร่วมกับเกณฑ์

มาตรฐานการผ่านช่วงชั้นอื่น ๆ ผู้เรียนที่มีผลการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่ครบตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต่อไปให้ครบตามเกณฑ์จึงจะได้รับการพิจารณาให้ผ่าน ช่วงชั้น

3.5 ข้อเสนอแนะการประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรเป็นดังนี้

1. ประเมินเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
2. ประเมินการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนตามจุดประสงค์เพื่อตรวจสอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ด้านคุณลักษณะของแต่ละกิจกรรม ซึ่งอาจประเมินโดยครูที่ปรึกษา ผู้เรียนประเมินตนเองหรือกลุ่มเพื่อนประเมินกันเอง หรือผู้ปกครองมีส่วนร่วมประเมิน

3. การประเมินผลงานของผู้เรียน ในโอกาสที่สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนแสดงผลงานหรือจัดนิทรรศการ หรือเพิ่มสะสมงานของผู้เรียน

4. ผู้เรียนทุกคนต้องผ่านการประเมินทั้งเวลาและพฤติกรรมจึงจะได้ผล การประเมินเป็น ผ่าน (ผ) เพื่อบันทึกในระเบียบแสดงผลการเรียน

5. กรณีที่ผู้เรียนไม่ผ่านกิจกรรม (มผ) ให้เป็นหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาที่จะต้องให้ความช่วยเหลือ ซ่อมเสริม ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมจนครบตามกำหนดเวลาที่ขาด หรือให้ปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่ด้อยก่อน แล้วจึงทำการประเมินให้ผ่านกิจกรรม เพื่อบันทึกในระเบียบแสดงผลการเรียนได้ กรณีที่ครูที่ปรึกษาไม่สามารถช่วยเหลือ ซ่อมเสริม เพื่อปรับปรุงผลการประเมินให้รายงานให้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบ เพื่อดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนอย่างเหมาะสมเป็นกรณีไป

6. สถานศึกษาควรจัดทำแบบบันทึกการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนไว้เป็นหลักฐานเพื่อประโยชน์สำหรับผู้เรียนในโอกาสต่อไป²¹

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กฤษณา สุขสะอาด ศึกษาการดำเนินงานบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษา ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลามีการดำเนินงานบริการแนะแนวโดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

²¹ กรมวิชาการ , แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน , พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา , 2546) , 12-14 .

2. ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลาที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งต่างกันมีการดำเนินงานบริการแนะแนวโดยส่วนรวมและรายด้าน ในด้านการบริหารติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไปมีการดำเนินงานบริการแนะแนวมากกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งต่ำกว่า 13 ปี

3. ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดต่างกันมีการดำเนินงานบริการแนะแนวโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา คือ ควรจัดอบรมครูผู้ทำหน้าที่ด้านการแนะแนว จัดอัตรากำลังครูแนะแนวอย่างน้อยสถานศึกษาขั้นพื้นฐานละหนึ่งคน ควรมีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน ผู้บริหารระดับสูงควรให้ความสำคัญกับการแนะแนว และติดตามผลอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ²²

ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนกิจกรรมนักเรียน ได้สรุปผลการประชุมสัมมนากิจกรรมโครงการพัฒนาคุณภาพกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนกลางว่า ความถนัด ความสนใจและความต้องการเป็นหัวใจสำคัญ ผู้บริหารเป็นตัวจักรอันสำคัญ ผู้บริหารและอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ หลักการ และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารจัดการในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน²³

วัชรวิทย์ ศรีนุ้ย ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ การบริหารกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ-เนตรนารี ตามความคาดหวังและปฏิบัติจริงในโรงเรียนรัฐราษฎร์อุปถัมภ์ ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังและการปฏิบัติจริงของผู้กำกับลูกเสือ – เนตรนารี สามัญรุ่นใหญ่ กลุ่ม

²² กลุขณา สุขสะอาด , “การศึกษาการดำเนินงานบริการแนะแนวของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา” (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ , 2542) , ง .

²³ ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนกิจกรรมนักเรียน เขตการศึกษา 1 , “ การพัฒนาคุณภาพกิจกรรมนักเรียน , ” เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาโครงการพัฒนาคุณภาพกิจกรรมนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางเสนอที่โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ ฯ , 31 สิงหาคม 2543 .

(อัดสำเนา)

ตัวอย่างเป็นผู้กำกับลูกเสือ – เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนรัฐราษฎร์อุปถัมภ์ จังหวัดราชบุรี จำนวน 54 คน ผลวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความคาดหวังของผู้กำกับลูกเสือ-เนตรนารีรุ่นใหญ่เกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ-เนตรนารีรุ่นใหญ่ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูงสุด ส่วนการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

2. ความคาดหวังและการปฏิบัติจริง ของผู้กำกับลูกเสือ-เนตรนารีรุ่นใหญ่ ที่มีต่อการบริหารกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ-เนตรนารีรุ่นใหญ่ ใน โรงเรียนรัฐราษฎร์อุปถัมภ์มีค่าเฉลี่ยของความคาดหวังสูงกว่าการปฏิบัติจริงทุกด้าน

3. ผู้กำกับลูกเสือ-เนตรนารี มีความต้องการตามลำดับดังต่อไปนี้คือ การเปิดโอกาสให้ร่วมทำแผนดำเนินการ โดยเท่าเทียมกัน การจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือในแต่ละระดับชั้น จัดหาอุปกรณ์ที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีรุ่นใหญ่ การสนับสนุนในการเข้ารับการอบรม ทุกครั้งการจัดกิจกรรมการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร²⁴

ภรณ์ยู พิระพงษ์ ได้ศึกษาเรื่องการบริหารกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พบว่า 1) สภาพการบริหารการจัดกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าทุกโรงเรียนต้องจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตรมาช้านาน จึงมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการศึกษาดูงาน ประชุมอบรม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมากขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะเมื่อมีการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ผู้บริหาร ครู หันมาเอาใจใส่ พัฒนาส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนเพิ่มขึ้น เพราะคิดว่ากิจกรรมนักเรียนจะช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน 2) แนวทางการบริหารกิจกรรมนักเรียนที่สรุปได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า ทุกโรงเรียนมีนโยบายหรือปรัชญา การจัดตั้งกิจกรรมมีทั้งสองวิธี คือ ทั้งครูและนักเรียน สามารถเสนอเพื่อจัดตั้งกิจกรรมได้ ประเภทกิจกรรมที่นักเรียนสนใจคือ กีฬา ครุส่วนใหญ่รับเป็นที่ปรึกษากิจกรรม หลายโรงเรียนมีคณะกรรมการบริหารองค์กรของชุมชน มีการกระตุ้นให้นักเรียนเข้าร่วมชุมนุม และโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีปฏิทินกิจกรรมนักเรียน การประเมินผลยังเป็นการประเมินของครูที่ปรึกษาโดยการเข้าร่วมกิจกรรมของ

²⁴ วัชรวิทย์ ศรีนุช, “การบริหารกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ – เนตรนารี ตามความคาดหวังและปฏิบัติจริงใน โรงเรียนรัฐราษฎร์อุปถัมภ์”(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2545) , 22 .

นักเรียน หลายโรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนและเพื่อนประเมินกันเอง แต่ไม่ปรากฏว่ามีการประเมินผลรวมทั้งโรงเรียน²⁵

ภมร สมดี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินการจัดกิจกรรมแนะแนวระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า 1) ควรกำหนดตำแหน่งครูแนะแนวประจำโรงเรียนขยายโอกาส และกำหนดให้ครูดำรงตำแหน่งนี้พัฒนาวิชาชีพของตนเองให้ตรงกับการจัดกิจกรรมแนะแนว 2) ควรจัดให้มีการอบรมผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูแนะแนว เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมแนะแนวในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทั้งระบบ 3) ควรให้มีการประเมินการจัดกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทุกปีอย่างต่อเนื่อง 4) ควรส่งเสริมให้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจัดกิจกรรมแนะแนวให้ครบถ้วนทุกด้านและทุกบริการ 5) ควรให้ศึกษานิเทศก์ทุกคนนิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาหลังดำเนินการอบรมอย่างต่อเนื่อง²⁶

กองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ ได้ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนทั่วไปที่เริ่มใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในปีการศึกษา 2546 จำนวน 63 จังหวัด เป็นโรงเรียนในโครงการนาร่องร้อยละ 12.7 โรงเรียนเครือข่ายร้อยละ 79.8 และโรงเรียนในเขตพื้นที่นาร่อง ร้อยละ 7.5 ผลการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ในส่วนของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่าด้านปัจจัย สถานศึกษามากกว่าร้อยละ 90 มีเอกสารแนวการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านกระบวนการ จากการวัดและประเมินผลครูผู้สอนมากกว่าร้อยละ 80 พบว่า ในส่วนของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ร้อยละ 90 จัดกิจกรรมแนะแนว และมากกว่าร้อยละ 70 จัดกิจกรรมนักเรียนตามลำดับดังนี้ ลูกเสือและเนตรนารี ชมรม ตามความสนใจ ชุมนุมตามกลุ่มสาระ ปัญหา

²⁵ ภรณูญี พิระพงษ์, “การบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), บทคัดย่อ.

²⁶ ภมร สมดี, “การประเมินการจัดกิจกรรมแนะแนวระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี” (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนหลักสูตรและการเรียนการสอนบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2545) 90-91.

เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษาและข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไข ในส่วนของการพัฒนาผู้เรียน พบว่า ปัญหาที่พบบ่อยที่สุด คือ ครูยังไม่เข้าใจการจัดกิจกรรม ขาดประสบการณ์ ไม่ชำนาญการ จัดกิจกรรมแนะแนว มีความรู้ไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรม ไม่เข้าใจวิธีการที่ถูกต้อง เหมาะสม จึงช่วยเหลือนักเรียนตามที่พอจะทำได้²⁷

จินตนา รอดเรืองคุณ ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของผู้บริหารโรงเรียนนาร่องและโรงเรียน เครือข่าย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครฯ พบว่า สภาพการ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้บริหารโรงเรียน ด้านกิจกรรมแนะแนว ผู้บริหารปฏิบัติ อยู่ในระดับมากทุกบทบาท รายการที่ปฏิบัติอันดับสูงสุดได้แก่การกำหนดนโยบาย เป้าหมายและ ประชุมชี้แจงแก่บุคลากร จัดให้มีบริการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมสัมมนา อบรม ด้านกิจกรรมลูกเสือ- เนตรนารี ผู้บริหารปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกบทบาท รายการที่ปฏิบัติ อันดับสูงสุดได้แก่ การจัดทำแผนกิจกรรมประจำปีโดยให้ครูมีส่วนร่วม มีการสังเกตการสอน การ จัดกิจกรรมตามสภาพจริง จัดสรรงบประมาณสำหรับใช้จ่าย กำหนดให้ครูรายงานผลหลังปฏิบัติ กิจกรรม ด้านกิจกรรมตามความถนัด ความสนใจของผู้เรียน ผู้บริหารปฏิบัติมากทุกบทบาท รายการที่ปฏิบัติอันดับสูงสุด ได้แก่ กำหนดให้มีการจัดกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติ กิจกรรมตามความถนัด ความสนใจ ประชุมอบรมครู ให้มีความรู้ทักษะในการจัดกิจกรรม มีการ ประกาศยกย่องชมเชยให้กำลังใจครู และนักเรียนที่ทำคุณประโยชน์ ประสบความสำเร็จในการ ประกวดหรือแข่งขัน จัดให้มีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ ตามสภาพจริง ส่วนปัญหาที่พบได้แก่ขาด วิทยากรท้องถิ่นที่จะให้ความรู้แก่นักเรียน ขาดครูที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรม ครู ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะดำเนินงาน ขาดตัวอย่างการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผู้ปกครองไม่ ตระหนักถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรม²⁸

ดาริน สุทธิสะอาด ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า

²⁷ พันธณีย์ วิหคโต , “ ผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา, ” วิชาการ 6, 5 (พฤษภาคม 2546) : 2 – 10 .

²⁸ จินตนา รอดเรืองคุณ , “ การส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของผู้บริหารโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร ” (วิทยานิพนธ์ มหามบัณฑิต สาขา บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2546) , บทคัดย่อ .

ในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติกิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมพัฒนาความถนัดความสนใจตามความต้องการของผู้เรียน ปัญหาที่พบได้แก่ ผู้ปกครองและชุมชนไม่มีส่วนร่วมขาดการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญแนะแนว กิจกรรมไม่หลากหลาย ด้านการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมพัฒนาความถนัดความสนใจตามความต้องการของผู้เรียนปัญหาที่พบได้แก่ ขาดบุคลากร ขาดงบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ไม่เพียงพอ สถานที่ไม่เหมาะสมในการจัดกิจกรรม ขาดแหล่งเรียนรู้และครูได้รับการอบรมสัมมนา เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถน้อย และไม่ต่อเนื่อง ด้านการประเมินผล และรายงานกิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจตามความต้องการของผู้เรียน ปัญหาที่พบได้แก่ขาดเครื่องมือที่ใช้มาตรฐาน ไม่นำผลการประเมินไปใช้พัฒนา ขาดบุคลากรด้านการประเมินตามสภาพจริงไม่ต่อเนื่อง²⁹

รังสรรค์ จารุรักษ์ ศึกษาวิจัยเรื่อง เจตคติของครูกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สัมพันธ์กับการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมพบว่าการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ 1) การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นงานซึ่งกำหนดไว้เป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องดำเนินการและให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2) ก่อนเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารต้องผ่านการอบรมผู้บริหารการศึกษาระดับสูง 3) สถานศึกษามีการดำเนินการอย่างมีระบบแบบแผน มีการวัดผลตามสภาพจริง 4) ผู้บริหารใส่ใจพัฒนาส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมากขึ้น และได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรจัดให้มีการจัดระบบการควบคุม ดูแล กำกับนิเทศ ติดตามประเมินผล ติดตามผลมีการให้ขวัญกำลังใจบุคลากร โดยการดำเนินการตามกระบวนการบริหารอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนจัดทำโครงการ กิจกรรม ให้การอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในการจัดและพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และมีการประสานงาน ประชาสัมพันธ์ หรือแจ้งการจัด

²⁹ คาริน สุทธิสะอาด, “ปัญหาในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2547), บทคัดย่อ.

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาให้กับผู้ปกครองได้ทราบอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร สร้างความตระหนักและเห็นคุณค่าของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน³⁰

อรุณี อินทรปัญญา ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดนนทบุรี พบว่า 1) การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ คือขาดการประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างต่อเนื่องและขาดการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนากิจกรรม 2) การจัดกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด ตามธรรมชาติ ความสามารถ ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน คือขาดการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนากิจกรรม และการนิเทศติดตามการประเมินผลการจัดกิจกรรม³¹

กรองแก้ว จันทร์เกตุ ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดปทุมธานี พบว่า 1) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนควรให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วม และมีการกำหนดให้มีการนิเทศ ติดตามผล และประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง 2) การจัดทำระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ชัดเจนกำหนดเป้าหมายการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย เกิดความรู้ ความชำนาญในวิชาการ และวิชาชีพ 3) การดำเนินงานการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนควรจัดครูเข้ารับการอบรมให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีอิสระในการตัดสินใจ การจัดทำโครงการ ผลงานชิ้นงานตามศักยภาพ จัดทำโปรแกรมชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาหรือท้องถิ่น และจัดกิจกรรม

³⁰ รังสรรค์ จารุรักษ์, “เจตคติของครูเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สัมพันธ์กับการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตสาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548), บทคัดย่อ.

³¹ อรุณี อินทรปัญญา, “ปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดนนทบุรี” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2548), บทคัดย่อ.

ที่เสริมบุคลิกภาพทั้งด้านร่างกาย และจิตใจของผู้เรียน 4) การจัดหาเครื่องมือในการประเมินผล กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน³²

งานวิจัยต่างประเทศ

ชิฟเฟิลไบน์ (Schiefelbin) ได้ศึกษาวิธีที่ให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในประเทศลาตินอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารจะต้องมีการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน โดยพัฒนาผู้เรียนโดยใช้ห้องสมุดโดยมีหนังสือตำราในห้องเรียนละ 100 เล่ม จัดให้มีโครงการอบรมครูในการพัฒนาสื่อการสอน 1 สัปดาห์ / ปี ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนา โดยรับการอบรมเสริมความรู้ 4 สัปดาห์ / ปี มีนโยบายส่งเสริมครูที่ดี มีความสามารถให้ได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และให้รางวัลและส่งเสริมครูที่ได้รับการพัฒนาก่อนผ่านการประเมิน³³

แอนเดอร์สัน (Anderson) ศึกษาเปรียบเทียบความต้องการของการนิเทศของผู้ให้คำปรึกษาในระดับการพัฒนาที่ต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ได้รับการนิเทศแบบคลินิก การนิเทศมีลักษณะเป็นการผสมผสานทั้งการนิเทศและความต้องการด้านเนื้อหา มีความแตกต่างกันระหว่างระดับการพัฒนา ระยะเวลาของประสบการณ์ของผู้ให้คำปรึกษาส่งผลต่อกระบวนการนิเทศ และความต้องการด้านเนื้อหา สถานภาพที่ได้รับกลับคืนมาส่งผลต่อความต้องการด้านเนื้อหาการนิเทศเท่านั้น และระดับการศึกษาไม่มีผลต่อกระบวนการนิเทศและความต้องการด้านเนื้อหา³⁴

จอห์นสัน (Johnson) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อแผนการให้คำปรึกษา ที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนพบว่า แผนการแนะแนวในปัจจุบันควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมกับเป้าประสงค์ นอกจากนี้การสำรวจประสิทธิผลของแผนงานของโรงเรียนจะสามารถ

³² กรองแก้ว จันทระเกตุ “ สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดปทุมธานี ” (ปริญญาโท ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2548) , 123 – 124 .

³³ E.Schiefelbin , “ Expec opinion as an instrument for assessing investment in primary education . ” CEPAL , 72 (May 2000) : 143 – 145 .

³⁴ Christopher E. Anderson , “ Comparing supervisory needs of substance abuse counselors across developmental levels ” Philosophy dissertation of The University of IOWA , 2002 , [Online] , Accessed 2 February 2004 . Available from <http://www.lib.umi.com/dissertation/fullcit/3050766/>

นำมาใช้ได้กับฝ่ายกิจกรรมป้องกันการศึกษและผู้มีวิชาชีพเกี่ยวกับ การให้คำปรึกษาที่แสวงหา แผนงานการให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพที่มุ่งให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าของนักเรียน³⁵

แอปเปิลไวท์ (Applewhite) ได้ศึกษาวิจัยกรณีศึกษาความคิดริเริ่มในการปรับปรุงการ ใช้ให้เหมาะสมกับการวางแผนงานและการประเมินโครงการ พบว่า มีการจัดเตรียมสารสนเทศ เกี่ยวกับการแนะแนวในกระบวนการรับรองวิทยฐานะของสมาคมรัฐภาคกลางซึ่งได้รับการ พัฒนาการนำไปใช้สำหรับภาควิชา คณะทำงาน และการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนใน พื้นที่ชุมชนขนาดใหญ่ กรณีศึกษาได้จัดทำเป็นเอกสารของกิจกรรมและผลที่ได้รับของการรับรอง วิทยฐานะที่เกิดขึ้นภายใต้การแนะนำของผู้จัดทำวิทยานิพนธ์ รวมไปถึงรายงานการศึกษาตนเองผู้มีส่วน ร่วม ซึ่งได้จัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับจุดแข็งและข้อจำกัดของแผนงานวิชาการของโรงเรียน ภาวะผู้นำขององค์กร ฝ่ายกิจกรรมและบริการนักเรียน และทรัพยากรของโรงเรียน เช่นเดียวกับ แผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์ซึ่งประกอบด้วยเป้าประสงค์ระยะสั้นและระยะยาวสำหรับการปรับปรุง โรงเรียนในอนาคต³⁶

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

³⁵ Donita Louise Johnson, Signifiant Factors Influencing an Effective School Counselling Program , Philosophy dissertation of Walden University , 2004 [Online],accessed 2 February 2004 .Available from <http://wwwlib.umi.com/dissertation/fullcit/309793/>

³⁶ Erain Marissa Applewhite ,ACase / study of an urban elementary school improvement initiative using an adaptation of a program planning and evaluation framework” psychology dissertation of rutger The State University of New Jersey , 2004 [Online] , Accessed 2 February 2004 Available from <http://www.lib.umi.com/dissertation/fullcit/3106379/>

สรุป

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของการให้การศึกษา มีความสำคัญเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนโดยตรง ตอบสนองความต้องการตามวัย การเจริญวัยอย่างครบกระบวนการ การปรับตัว เกิดความมั่นคงทางอารมณ์ เสริมสร้างพัฒนาสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวา พัฒนาความสมบูรณ์ของร่างกายมีโอกาเตรียมตัวพัฒนาความสามารถเพื่อการประกอบอาชีพ รักษาความเป็นไทยวัฒนธรรมและศรัทธาต่อการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย สังคมมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงไม่หยุดนิ่ง การศึกษามีความสัมพันธ์กับระบบสังคมมนุษย์ จึงจำเป็นต้องพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ถึงเวลาที่เรากลับมาจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีชีวิตชีวาน่าสนใจและสร้างสุขให้กับเยาวชนที่จะเป็นผู้นำพาประเทศในอนาคต ซึ่งตัวจักรสำคัญที่จะทำให้การดำเนินการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้ขับเคลื่อนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คือผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้แนวทางการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย แนวทางการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นตัวกำหนดให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวทางการพัฒนาผู้เรียนทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อม การปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ทราบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยจำแนกตามคุณวุฒิของผู้บริหาร โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ใช้โรงเรียนในอำเภอทองผาภูมิ จำนวน 32 โรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยรองผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และครูผู้สอน จำนวนทั้งสิ้น 128 คนวิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ 2 ขั้นตอนดังนี้ คือ ขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย และระเบียบวิธีวิจัย ที่ประกอบด้วย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ให้แล้วเสร็จทันตามกำหนดอย่างมีประสิทธิภาพผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย เป็นการจัดเตรียมโครงการเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบ โดยการศึกษาเอกสาร ตำรา บทความต่าง ๆ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง จัดทำโครงร่างงานวิจัยต่อภาควิชาเพื่อนำเสนอบัณฑิตวิทยาลัย พิจารณานุมัติ

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยจัดทำเครื่องมือ ทดสอบและปรับปรุงเครื่องมือ แล้วนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมาเก็บข้อมูลจากตัวอย่างที่กำหนด แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาตรวจสอบความถูกต้อง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

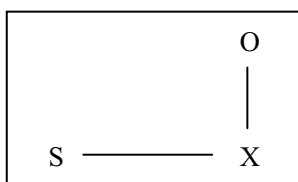
ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนของการจัดทำรายงานการวิจัย เสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขตามที่ คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์เสนอแนะ จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิต วิทยาลัย เพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด และเป็นตามวัตถุประสงค์ ของการวิจัย ผู้วิจัย จึงได้กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยอันประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้าง และพัฒนาเครื่องมือ การทดลองใช้ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ในการศึกษา การนำเสนอข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แผนแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแผนแบบการวิจัยใน ลักษณะเป็นแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสภาพการณ์ ไม่มีการทดลอง (the one shot , non- experimental case study design) ซึ่งเขียนเป็นแผนผัง (diagram) ได้ดังนี้

- เมื่อ S หมายถึง ประชากรที่ศึกษา
 X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา
 O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในปีการศึกษา 2549 จำนวน 32 โรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดศึกษากับประชากร จากโรงเรียนในอำเภอทองผาภูมิ จำนวน 32 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 คน เป็นรองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 1 คน ครูที่เป็นหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 1 คน และครูผู้สอนในสถานศึกษา 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 128 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐาน และตัวแปรที่ศึกษาซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง
 - 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) ตำแหน่งในปัจจุบัน 5) อายุราชการ 6) ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาปัจจุบัน 7) คุณวุฒิของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประกอบไปด้วย

2.1 กำหนดนโยบาย และแนวทางปฏิบัติ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับคณะกรรมการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติ คือศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวัดผล และประเมินผลของสถานศึกษา ศึกษาข้อมูล แหล่งวิทยาการการเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่น กำหนดมอบหมายบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา

2.2 นิเทศติดตาม หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา นิเทศและติดตามการจัดทำแผนงานโครงการ ปฏิทินงานของหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และอนุมัติให้ความเห็นชอบ นิเทศติดตามการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษา และเป้าหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2.3 ส่งเสริมสนับสนุน หมายถึง ให้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เน้นวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้คำปรึกษาแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง

2.4 ประเมินและรายงาน หมายถึงผู้บริหารสถานศึกษา รับผิดชอบต่อผลการประเมิน พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมในภาคเรียนต่อไป รายงานการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ สอบถามรองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และครูผู้สอน เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีข้อคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในปัจจุบัน อายุราชการ และระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาปัจจุบัน และคุณวุฒิของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะคำถามเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (forced choice)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีลักษณะเป็นคำถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับของไลเคิร์ต (Likert rating scale)¹ โดยผู้วิจัยกำหนดค่าระดับคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีความหมายดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง ระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง ระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับน้อย มีค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง ระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง ระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก มีค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 5 หมายถึง ระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน

¹ Rensis Likert, อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 8 (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 107-108.

การพิจารณาขอบเขตค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการตอบแบบสอบถามในตอนที 2 เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ดังนี้²

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง ระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 -3.49 หมายถึง ระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง ระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง ระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขอบเขตของการวิจัย และวัตถุประสงค์ที่วางไว้ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาตำรา บทความ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และกรอบแนวคิดทฤษฎี นำมาสร้างเครื่องมือฉบับร่างสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามหนึ่งฉบับ ภายใต้การแนะนำและคำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องและเหมาะสมกับตัวแปรและขอบเขตที่กำหนด

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบคุณภาพและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข สำนวนภาษาตลอดจนเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และนิยามตัวแปรและจัดทำ IOC (Index of Item – Objective Congruence)

ขั้นที่ 3 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในอำเภอไทรโยค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ที่ไม่ใช่โรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 โรงเรียน ๆ ละ 4 คน รวม 32 คน

² John W. Best , Research in Educaton (Englewood Cliffs , New Jersey : Prentice – Hall inc, 1970), 190.

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)³ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9728

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นระบบ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ คือ

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในการออกหนังสือแจ้งไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ช่วยอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้
2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทุกโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้คืนมารวบรวมแล้วตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำมาจัดระบบตรวจสอบความเหมาะสม แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อคำนวณค่าสถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การแจกแจงความถี่ (frequency) และการหาค่าร้อยละ (percentage)
2. การวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยจำแนกตามคุณวุฒิทางการศึกษาใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way - ANOVA) และทำการตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe)

³ Lee J. Cronbach , Essentials of Psychological Testing, 3rd ed.(New York : Harper & Row Publisher, 1974), 161.

สรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อทราบข้อความจริงเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ซึ่งข้อความจริงที่ค้นพบจะได้นำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยหาคำตอบ 2 ประการคือ 1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 อยู่ในระดับใด 2) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยจำแนกตามคุณวุฒิของผู้บริหารสถานศึกษา มีความแตกต่างกันหรือไม่ โดยยึดการดำเนินงานตามคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ผู้ให้ข้อมูลคือรองผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way - ANOVA) และทำการตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลและการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และตอบข้อคำถามของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวม ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล คือ รองผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือหัวหน้างาน วิชาการ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และครูผู้สอนจำนวน 2 คน ของโรงเรียนในอำเภอทองผา ภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โรงเรียนละ 4 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 32 โรงเรียน รวม 128 คน ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS และเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ ตารางประกอบคำ บรรยาย จำแนกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน โดยจำแนกตามคุณวุฒิ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของรอง ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และครูผู้สอน จำนวน 2 คน ของโรงเรียนในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โรงเรียนละ 4 คน จำนวน 128 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แยกพิจารณาตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในปัจจุบัน อายุราชการ และระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา ปัจจุบัน นำเสนอโดยใช้ค่าความถี่ (f) และค่าร้อยละ (%) ดังรายละเอียด ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลแสดงสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	28	21.88
	หญิง	100	78.12
	รวม	128	100.00
2	อายุ		
	ต่ำกว่า 25 ปี	2	1.56
	อายุ 25 – 35 ปี	66	51.56
	อายุ 36 – 45 ปี	30	23.44
	มากกว่า 45 ปี	30	23.44
	รวม	128	100.00
3.	ระดับการศึกษา		
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	4	3.13
	ปริญญาตรี	119	92.97
	ปริญญาโท	5	3.90
	ปริญญาเอก	-	-
	รวม	128	100.00
4	ตำแหน่งในปัจจุบัน		
	รองผู้อำนวยการสถานศึกษา/หัวหน้างานวิชาการ	32	25
	หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	32	25
	ครูผู้สอน	64	50
	รวม	128	100.00

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อที่	สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5	อายุราชการ		
	1. ต่ำกว่า 10 ปี	65	50.78
	2. 10 – 20 ปี	29	22.65
	3. 21 – 30 ปี	28	21.88
	4. มากกว่า 30 ปี	6	4.69
	รวม	128	100.0
6	ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาปัจจุบัน		
	น้อยกว่า 10 ปี	90	70.31
	10 – 20 ปี	15	11.72
	21 – 30 ปี	13	10.16
	มากกว่า 30 ปี	10	7.81
	รวม	128	100.00
7	คุณวุฒิของผู้บริหารโรงเรียน		
	1.ระดับปริญญาโทขึ้นไป สาขาอื่น ๆ	2	6.25
	2. ระดับปริญญาตรี สาขาอื่น ๆ	5	15.62
	3. ระดับปริญญาโทขึ้นไป สาขาบริหารการศึกษา	9	28.13
	4. ระดับปริญญาตรี สาขาบริหารการศึกษา	16	50.00
	รวม	32	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 21.88 เป็นเพศหญิง จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 78.12 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 25 - 35 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 66 คน คิดเป็นร้อยละ 51.56 รองลงมาคือผู้ที่มี อายุระหว่าง 36 – 45 ปี มีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 23.44 ซึ่งเท่ากับผู้ที่มีอายุมากกว่า 45 ปี ซึ่งมีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 23.44 และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.56 ในด้านระดับ การศึกษามีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 92.97 รองลงมา

คือ ระดับปริญญาโท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.90 ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.13 ระดับการศึกษาปริญญาเอกไม่มี ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสถานศึกษา/หัวหน้างานวิชาการ มีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ตำแหน่ง หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ตำแหน่งครูผู้สอน จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 50 สำหรับอายุราชการของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด คือ กลุ่มที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี มีจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 50.78 รองลงมาได้แก่กลุ่มที่มี ประสบการณ์ระหว่าง 10 – 20 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 22.65 กลุ่มที่มีประสบการณ์ 21- 30 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 21.88 และน้อยที่สุดคือกลุ่มที่มีประสบการณ์มากกว่า 30 ปี มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.69 ส่วนระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาปัจจุบัน น้อยกว่า 10 ปี เป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 70.31 รองลงมาคือ ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาปัจจุบันระหว่าง 10 – 20 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 11.72 ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาปัจจุบันระหว่าง 21 –30 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็น ร้อยละ 10.16 และระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาปัจจุบันมากกว่า 30 ปี เป็นกลุ่มที่มี จำนวนน้อยที่สุดจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 7.81 คุณสมบัติของผู้บริหารในโรงเรียนระดับปริญญา ตรี สาขาบริหารการศึกษามีจำนวนมากที่สุด จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ ระดับปริญญาโทขึ้นไปสาขาบริหารการศึกษามีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 28.13 ระดับ ปริญญาตรีสาขาอื่น ๆ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 15.62 และระดับปริญญาโท ขึ้นไปสาขาอื่น ๆ มีจำนวนน้อยที่สุดคือ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ในการวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในราย ด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติ ด้านนิเทศ ติดตาม ด้านส่งเสริม สนับสนุน และด้านประเมินและรายงาน ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) จากตัวอย่างจำนวน 32 โรงเรียน ดังรายละเอียดในตารางที่ 2 - 6

ตารางที่ 2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติ	3.71	0.52	มาก
นิเทศ ติดตาม	3.62	0.62	มาก
ส่งเสริม สนับสนุน	3.67	0.58	มาก
ประเมินและรายงาน	3.70	0.63	มาก
รวม	3.68	0.54	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกด้านอยู่ในระดับ ซึ่งด้านกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.52) รองลงมาคือด้านประเมินและรายงาน ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.63) ด้านการส่งเสริมสนับสนุน ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.58) และด้านการนิเทศติดตามมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.62)

ตารางที่ 3 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติ (n = 128)			
ด้านกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติ			
1. สถานศึกษากำหนดนโยบายเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.88	0.70	มาก
2. สถานศึกษากำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.85	0.68	มาก
3. สถานศึกษาจัดให้มีคณะกรรมการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.81	0.76	มาก
4. คณะกรรมการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.70	0.72	มาก
5. สถานศึกษาประชุมชี้แจง ครู อาจารย์ ให้รู้จักบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.86	0.76	มาก
6. สถานศึกษากำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.77	0.76	มาก
7. สถานศึกษาจัดให้มีคู่มือและแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.51	0.79	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
8. สถานศึกษาแสวงหาแหล่งการเรียนรู้และประสานงานเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะใช้เป็นแหล่งจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.62	0.70	มาก
9. สถานศึกษามีการเตรียมความพร้อมด้านอาคารสถานที่ สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.55	0.76	มาก
10. สถานศึกษามีการจัดตารางเวลาสำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม	3.98	0.69	มาก
11. สถานศึกษามีการวางแผนและจัดตารางการใช้สถานที่ วัสดุอุปกรณ์เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.57	0.73	มาก
12. สถานศึกษามีการมอบหมายให้ครูปฏิบัติหน้าที่ รับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.99	0.68	มาก
13. สถานศึกษาจัดให้มีการประชุมพิเศษ ประชุมชี้แจงแก่นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้ตรงตามความสนใจและความถนัดของตน	3.59	0.81	มาก
14. สถานศึกษาใช้หลักการจัดกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความเหมาะสม	3.59	0.73	มาก
15. สถานศึกษาจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้ครบถ้วนตามที่หลักสูตรกำหนด	3.66	0.73	มาก
16. สถานศึกษามีตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.55	0.75	มาก
รวม	3.71	0.52	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยสถานศึกษามีการมอบหมายให้ครูปฏิบัติหน้าที่ รับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.68) รองลงมาคือสถานศึกษามีการจัดตารางเวลาสำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.69) และ สถานศึกษาจัดให้มีคู่มือและแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.79)

ตารางที่ 4 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
ด้านนิเทศ ติดตาม

(n = 128)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านนิเทศ ติดตาม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
17. สถานศึกษาจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.52	0.76	มาก
18. ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ ติดตามการจัดทำแผนงาน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.55	0.75	มาก
19. ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ ติดตามการจัดทำโครงการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.60	0.79	มาก
20. ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ อนุมัติ การจัด กิจกรรม พัฒนาผู้เรียน	3.99	0.76	มาก
21. ผู้บริหารสถานศึกษามีปฏิทินการนิเทศ ติดตามอย่างชัดเจน	3.57	0.77	มาก
22. บุคลากรผู้รับผิดชอบรายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน อย่างต่อเนื่อง	3.52	0.68	มาก
23. ในระหว่างดำเนินงานผู้บริหารสถานศึกษากำกับ ติดตาม เพื่อ กระตุ้น ส่งเสริมให้ดำเนินงานตามแผน	3.66	0.78	มาก
24. ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศติดตาม การดำเนินงาน กิจกรรม พัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	3.59	0.77	มาก
รวม	3.62	0.62	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านด้านนิเทศ ติดตาม พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยผู้บริหารสถานศึกษาให้ความเห็นชอบอนุมัติการจัด กิจกรรม พัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.76) รองลงมาคือในระหว่าง ดำเนินงานผู้บริหารสถานศึกษากำกับ ติดตาม เพื่อกระตุ้น ส่งเสริมให้ดำเนินงานตามแผน ($\bar{X} = 3.66$,S.D. = 0.78) และ บุคลากรผู้รับผิดชอบรายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานอย่าง ต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.68)

ตารางที่ 5 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
ด้านส่งเสริม สนับสนุน

(n = 128)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านส่งเสริม สนับสนุน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
25. สถานศึกษาเตรียมจัดหาสื่อและวัสดุ อุปกรณ์ไว้ให้พร้อมเพียงสำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.59	0.79	มาก
26. สถานศึกษา สนับสนุน และส่งเสริมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.86	0.66	มาก
27. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	3.66	0.76	มาก
28. สถานศึกษาจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยเน้นวัฒนธรรม หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.64	0.75	มาก
29. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สถานศึกษาจัดเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียนและชุมชน	3.77	0.76	มาก
30. สถานศึกษามีการจัดระบบให้คำปรึกษา แนะนำ แก่บุคลากรในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.55	0.71	มาก
31. ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรศึกษาดูงานจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.67	0.78	มาก
รวม	3.67	0.58	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านส่งเสริม สนับสนุน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยสถานศึกษา สนับสนุน และส่งเสริมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.66) รองลงมาคือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สถานศึกษาจัดเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียนและชุมชน ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.76) และสถานศึกษามีการจัดระบบให้คำปรึกษา แนะนำ แก่บุคลากรในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.71)

ตารางที่ 6 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
ด้านประเมินรายงาน

(n = 128)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านประเมิน รายงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
32. สถานศึกษามีการประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนใน การปฏิบัติกิจกรรมตามสภาพจริง	3.76	0.72	มาก
33. สถานศึกษามีการประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นรายกิจกรรมตามที่หลักสูตรกำหนด	3.78	0.69	มาก
34. สถานศึกษาจัดทำแบบบันทึกการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ เป็นหลักฐาน	3.73	0.76	มาก
35. สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินให้ได้รับ การส่งเสริมให้ครบถ้วนตามจุดประสงค์ของกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนตามหลักสูตร	3.66	0.77	มาก
36. สถานศึกษามีการปรับปรุงแก้ไข การปฏิบัติกิจกรรมของ ผู้เรียนให้เป็นไปอย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ	3.75	0.69	มาก
37. มีการนำเสนอผลการประเมินต่อคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรและฝ่ายวิชาการเพื่อให้ความเห็นชอบ	3.55	0.76	มาก
38. สถานศึกษารายงานผลการประเมินให้ผู้ปกครอง และ คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ	3.62	0.90	มาก
39. สถานศึกษานำผลที่ได้จากการประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนมาประกอบในการวางแผนในภาคเรียนต่อไป	3.68	0.78	มาก
40. สถานศึกษามีการประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนใน ภาพรวมทั้งโรงเรียนทุกสิ้นปีการศึกษา เพื่อสรุปและนำผลมา ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานในปีต่อไป	3.77	0.78	มาก
รวม	3.70	0.63	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
ด้านประเมินและรายงาน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.63) เมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยสถานศึกษามีการประเมินผลการจัดกิจกรรม
พัฒนาผู้เรียนเป็นรายกิจกรรมตามที่หลักสูตรกำหนด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.69)

รองลงมาคือ สถานศึกษามีการประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในภาพรวมทั้งโรงเรียนทุกสิ้นปี การศึกษา เพื่อสรุปและนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานในปีต่อไป ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.78) และมีการนำเสนอผลการประเมินต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและฝ่ายวิชาการ เพื่อให้ความเห็นชอบ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.76)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยจำแนกตามคุณวุฒิ

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยจำแนกตามคุณวุฒิ (n = 32)

บทบาทของผู้บริหารในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	แหล่งความแปรปรวน	ระดับการปฏิบัติการ				
		ss	df	MS	F	Sig
1. ด้านกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	.153	3	0.0508	.455	.716
	ภายในกลุ่ม	3.129	28	.112		
	รวม	3.282	31			
2. ด้านนิเทศ ติดตาม	ระหว่างกลุ่ม	.921	3	.307	2.063	.128
	ภายในกลุ่ม	4.164	28	.149		
	รวม	5.085	31			
3. ด้านส่งเสริม สนับสนุน	ระหว่างกลุ่ม	1.70	3	0.0568	.412	.746
	ภายในกลุ่ม	3.864	28	.138		
	รวม	4.034	31			
4. ด้านการประเมิน	ระหว่างกลุ่ม	.377	3	.126	.711	.553
	ภายในกลุ่ม	4.947	28	.177		
	รวม	5.324	31			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	.294	3	0.0981	.771	.520
	ภายในกลุ่ม	3.565	28	.127		
	รวม	3.859	31			

จากตารางที่ 7 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจำแนกตามคุณวุฒิ ทั้งโดยภาพรวมและแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ทราบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยจำแนกตามคุณวุฒิของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็น โรงเรียนในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำนวน 32 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการจำนวน 1 คน หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจำนวน 1 คน และครูผู้สอนจำนวน 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 128 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้การดำเนินงานตามคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการและแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามและคุณวุฒิของผู้บริหารสถานศึกษา ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way - ANOVA) และทำการตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สามารถสรุปเป็นข้อค้นพบไปสู่การอภิปรายผลดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ใน

ระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติ ประเมินและรายงาน ส่งเสริมสนับสนุน และนิเทศ ติดตาม

2. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยจำแนกตามคุณวุฒิ พบว่าโดยภาพรวมและแยกพิจารณาเป็นรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากข้อค้นพบของการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนมีการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 อย่างครบถ้วนคือกำหนดสาระการเรียนรู้ที่เป็นองค์ความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรม 8 กลุ่มสาระ ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ พร้อมทั้งกำหนดให้มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยการบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด จึงเป็นผลให้การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในอำเภอทองผาภูมิ อยู่ในระดับที่น่าพอใจเป็นเพราะหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะต้องจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์การเรียนรู้ให้กว้างขวาง หลากหลาย ทั้งด้าน วิชาการและด้านอาชีพ การเสริมสร้างบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย ศักยภาพ เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม นำไปสู่การดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตยที่ส่งเสริมให้เคารพสิทธิ เสรีภาพ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน ประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยเน้นการปฏิบัติด้วยตนเอง เป็นหมู่คณะและทำงานอย่างเป็นระบบ โปร่งใสตรวจสอบได้ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รังสรรค์ จารุรักษ์ ศึกษาวิจัยเรื่อง เจตคติของครูกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สัมพันธ์กับการบริหารกิจกรรมพัฒนา

ผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมพบว่า การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ 1) การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นงานซึ่งกำหนดไว้เป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องดำเนินการและให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2) ก่อนเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารต้องผ่านการอบรมผู้บริหารการศึกษาระดับสูง 3) สถานศึกษามีการดำเนินการอย่างมีระบบแบบแผน มีการวัดผลตามสภาพจริง 4) ผู้บริหารใส่ใจพัฒนาส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมากขึ้น และได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรจัดให้มีการจัดระบบการควบคุม ดูแล กำกับนิเทศ ติดตามประเมินผล ติดตามผลมีการให้ขวัญกำลังใจบุคลากรโดยการดำเนินการตามกระบวนการบริหารอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนจัดทำโครงการ กิจกรรม ให้การอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในการจัดและพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และมีการประสานงาน ประชาสัมพันธ์ หรือแจ้งการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาให้กับผู้ปกครองได้ทราบอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร สร้างความตระหนัก และเห็นคุณค่าของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของภรัญญะ พิระพงษ์ที่ศึกษาเรื่องการบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยมีการรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม 2545 ถึงเดือน มกราคม 2546 พบว่า สภาพการบริหารการจัดกิจกรรมนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน สามารถสรุปผลจากการวิจัยดังนี้

1.1 ด้านกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติ กำหนดระเบียบ และหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวัดผล และประเมินผลของสถานศึกษา ศึกษา ข้อมูล แหล่งวิทยาการการเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่น รวมทั้งกำหนดมอบหมายบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา รอดเรืองคุณ ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของผู้บริหารโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครฯ พบว่า สภาพการส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้บริหารโรงเรียน ด้านกิจกรรมแนะแนว ผู้บริหารปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกบทบาท รายการที่ปฏิบัติอันดับสูงสุดได้แก่การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย สอดคล้องกับแนวคิดของจอห์นสัน (Johnson) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อแผนการให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนพบว่า แผนการแนะแนวในปัจจุบันควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้

เหมาะสมกับเป้าประสงค์ นอกจากนี้การสำรวจประสิทธิผลของแผนงานของโรงเรียนจะสามารถนำมาใช้ได้กับฝ่ายกิจกรรมป้องกันการศีกษาและผู้มีวิชาชีพเกี่ยวกับ การให้คำปรึกษาที่แสวงหาแผนงานการให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพที่มุ่งให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าของนักเรียน

1.2 ด้านประเมินและรายงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากรองลงมา อาจเนื่องจากสถานศึกษามีการบริหารงานด้านการประเมินผลตามสภาพจริง มีการประเมินและรายงานกิจกรรมและจัดให้มีการซ่อมเสริมเพิ่มเติมให้แก่ผู้เรียนทั้งยังมีการสรุปผลการประเมินทุกสิ้นปีพร้อมทั้งนำผลการประเมินที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการประกันคุณภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ให้มีการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก เพื่อดูการพัฒนาของคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณี อินทรปัญญา ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดนนทบุรี พบว่า 1) การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ คือขาดการประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง และขาดการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนากิจกรรม 2) การจัดกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด ตามธรรมชาติ ความสามารถ ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน คือขาดการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนากิจกรรม และการนิเทศติดตามการประเมินผลการจัดกิจกรรม

1.3 ด้านส่งเสริม สนับสนุนมีค่าเฉลี่ยระดับมาก อาจเนื่องจากสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เน้นวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้คำปรึกษาแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีการสำรวจข้อมูลความต้องการของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม จัดหาแบบทดสอบความถนัดของนักเรียนที่เป็นแบบทดสอบมาตรฐานมาทำการทดสอบนักเรียน เพื่อสำรวจข้อมูลสำหรับเตรียมการจัดกิจกรรม ซึ่งต่างจากผลการวิจัยของ คาริน สุทธิสะอาด ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนประถมศีกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมพัฒนาความถนัดความสนใจตามความต้องการของผู้เรียน ปัญหาที่พบได้แก่ผู้ปกครองและชุมชนไม่มีส่วนร่วมขาดการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญแนะแนว กิจกรรมไม่หลากหลาย ด้านการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมพัฒนาความถนัดความสนใจตามความต้องการของผู้เรียน ปัญหาที่พบได้แก่ ขาดบุคลากร ขาดงบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ไม่เพียงพอ สถานที่ไม่เหมาะสมในการจัดกิจกรรม ขาดแหล่งเรียนรู้และครูได้รับการอบรมสัมมนา เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถน้อย และไม่ต่อเนื่อง ด้านการประเมินผล และรายงานกิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมพัฒนาความ

ถนัด ความสนใจตามความต้องการของผู้เรียน ปัญหาที่พบได้แก่ขาดเครื่องมือที่ใช้มาตรฐาน ไม่นำผลการประเมินไปใช้พัฒนา ขาดบุคลากรด้านการประเมินตามสภาพจริงไม่ต่อเนื่อง

1.4 ด้านนิเทศ ติดตาม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาขาดการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอรุณี อินทรปัญญา ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดนนทบุรี พบว่า การจัดกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด ตามธรรมชาติ ความสามารถ ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน คือขาดการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนากิจกรรม และการนิเทศติดตามการประเมินผลการจัดกิจกรรม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรองแก้ว จันทรเกตุ ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดปทุมธานี พบว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนควรให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วม และมีการกำหนดให้มีการนิเทศ ติดตามผล และประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่ง แอนเดอร์สัน (Anderson) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความต้องการของการนิเทศของผู้ให้คำปรึกษาในระดับการพัฒนาที่ต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ได้รับการนิเทศแบบคลินิก การนิเทศมีลักษณะเป็นการผสมผสานทั้งการนิเทศและความต้องการด้านเนื้อหาที่มีความแตกต่างกันระหว่างระดับการพัฒนา ระยะเวลาของประสบการณ์ของผู้ให้คำปรึกษาส่งผลต่อกระบวนการนิเทศ และความต้องการด้านเนื้อหา สถานภาพที่ได้รับกลับคืนมาส่งผลต่อความต้องการด้านเนื้อหาการนิเทศเท่านั้น และระดับการศึกษาไม่มีผลต่อกระบวนการนิเทศและความต้องการด้านเนื้อหา

2. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจำแนกตามคุณวุฒิ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันซึ่งไม่ตรงกับสมมุติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บังคับบัญชาระดับสูงขึ้นไปได้มอบนโยบาย หลักการ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับผู้บริหาร โรงเรียนทุกคนที่ต้องดำเนินการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีการนิเทศ กำกับ ติดตามจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายังใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับ ภมร สมดี ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินการจัดกิจกรรมแนะแนวระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า 1) ควรกำหนดตำแหน่งครูแนะแนวประจำโรงเรียนขยายโอกาสและกำหนดให้ครูดำรงตำแหน่งนี้พัฒนาวิชาชีพของตนเองให้ตรงกับการจัดกิจกรรมแนะแนว 2) ควรจัดให้มีการอบรมผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูแนะแนว เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมแนะแนวในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทั้ง

ระบบ 3) ควรให้มีการประเมินการจัดกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทุกปีอย่างต่อเนื่อง 4) ควรส่งเสริมให้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจัดกิจกรรมแนะแนวให้ครบถ้วนทุกด้านและทุกบริการ 5) ควรให้ศึกษานิเทศก์ทุกคนนิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาหลังดำเนินการอบรมอย่างต่อเนื่อง ต่างจากผลการวิจัยของกฤษฎณา สุขสะอาด ซึ่งได้ศึกษาการดำเนินงานบริการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษา ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลาที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งต่างกันมีการดำเนินงานบริการแนะแนวโดยส่วนรวมและรายด้าน ในด้านการบริหารติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไปมีการดำเนินงานบริการแนะแนวมากกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งต่ำกว่า 13 ปี

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยนี้เป็นแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และเกิดประโยชน์สูงสุด

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะของการวิจัยดังนี้

บทวิจัยวิทยานิพนธ์ที่ปรึกษา สกว. นวลิขสิทธิ์

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและพิจารณาเป็นรายด้านแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอทองผาภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจแต่ควรพัฒนาให้สูงขึ้น เมื่อพิจารณารายละเอียด ควรพัฒนาด้านการนิเทศ ติดตาม เป็นลำดับแรก เพราะมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ การนิเทศติดตาม ถือเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารที่จะต้องปฏิบัติ ซึ่งจะกระตุ้นให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกฝ่ายดำเนินการร่วมกัน นอกจากนี้ผู้บริหารควรที่จะส่งเสริม สนับสนุน ให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข จัดสิ่งแวดล้อมความสะอาด สนับสนุนทรัพยากร และมีการประเมิน รายงาน ผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ทุกกลุ่มได้รับทราบผลการดำเนินงาน เมื่อสิ้นปีการศึกษาควรรายงานผลการดำเนินงานกับคณะกรรมการสถานศึกษาและรายงานประจำปีกับหน่วยงานต้นสังกัด และลำดับสุดท้ายผู้บริหารควรมอบนโยบาย และแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยยึดระเบียบ หลักเกณฑ์ การวัดผลประเมินผลของสถานศึกษา ศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ท้องถิ่น

2. จากผลการวิจัยที่พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยจำแนกตามคุณวุฒิไม่มีความแตกต่างกันแสดงให้เห็นว่าคุณวุฒิของผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีผลในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นหากสถานศึกษามุ่งที่จะยกระดับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สูงขึ้น ผู้บริหารควรที่จะพัฒนาบทบาทของผู้บริหาร ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้ง 4 ด้าน โดยไม่จำเป็นต้องพัฒนาคุณวุฒิของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากผลการวิจัยไม่มีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยแยกตามขนาดของโรงเรียน
3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ
4. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยเข้าไปอยู่ในพื้นที่เพื่อสังเกต สัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้นกว่าเดิม และเกิดความหลากหลายในการศึกษาวิจัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียน. กรุงเทพฯ ฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2540.

กนกวรรณ โสรังจาดานนท์. “บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนที่สัมพันธ์กับแบบแผนพฤติกรรมตาม จรรยาบรรณครู.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2546 .

กรรณิกา ภูระหงษ์. “ การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่อง รักษ์ท้องถิ่น สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2547 .

กรมวิชาการ . คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน . พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์องค์การ รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ , 2545 .

_____ . แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน . พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา , 2546 .

_____ . แผนพัฒนาการแนะแนว กระทรวงศึกษาธิการ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2540 – 2544) . ม.ป.ท., 2540 .

_____ . “วารสารปฏิรูปการศึกษา.” กระทรวงศึกษาธิการ. 6 (มิถุนายน – กรกฎาคม 2545) : 13-14 .

_____ . กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 . กรุงเทพฯ ฯ : วัฒนาพานิชสาราญราษฎร์ , 2542 .

กฤษณา สุขสะอาด . “การศึกษาการดำเนินงานบริการแนะแนวของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา.” วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ , 2542 .

จินตนา รอดเรืองคุณ . “การส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของผู้บริหาร โรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2546 .

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ . การปฏิรูปการศึกษา : ทางออกเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อย่างยั่งยืน . กรุงเทพฯ ฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2541 .

คาริน สุทธิสะอาด . “ ปัญหาในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร.”

วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2547.

ดำรง ประเสริฐกุล . การบริหารกิจการนักเรียน . พิษณุโลก : คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม, 2542.

พันธณี วิหคโต . “ผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา.” วิชาการ 6 , 5 (พฤษภาคม 2546) : 2-10 .

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ . วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ . พิมพ์ครั้งที่ 8. ม.ป.ท. , ม.ป.ป.

ไพโรจน์ นาคะสุวรรณ และวันนอร์ มะทา . กิจกรรมเสริมหลักสูตร . พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ ๑: อักษรบัณฑิต , 2528 .

ภมร สมดี. “การประเมินการจัดกิจกรรมแนะแนวระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี.”

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี , 2545.

ภรัญญา พิระพงษ์ . “การบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.

ภิญโญ สาธร . หลักการบริหารการศึกษา . กรุงเทพฯ ๑ : ไทยวัฒนาพานิช , 2526 .

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช . ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ ๑ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช , 2536 .

รังสรรค์ จารุรักษ์ . “เจตคติของครูเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สัมพันธ์กับการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตสาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.

รำไพ โกมุท . “ บทบาทของผู้นำชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร .” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏนครปฐม , 2545 .

วัชรวิทย์ ศรีนุ้ย . “ การบริหารกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ – เนตรนารี ตามความคาดหวัง และปฏิบัติจริงในโรงเรียนรัฐราษฎร์อุปถัมภ์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2545 .

วัฒนา พัชรวาณิช . หลักการแนะแนว . กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์การศาสนากรมศาสนา, 2531 .

วินิจ เกตุขำ และคมเพชร นัทรศุกุศล . “สองทศวรรษหลักสูตรการศึกษาไทย.” วารสารวิชาการ 3 , 5 (เมษายน 2541) : 41-51 .

ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนกิจกรรมนักเรียน . เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาโครงการ พัฒนาคุณภาพกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สถานที่โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร. “ การพัฒนาคุณภาพกิจกรรมนักเรียน.” 31 สิงหาคม 2543 .

สุพัตรา สุภาพ . สังคมวิทยา . กรุงเทพฯ ฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2537 .

สุรศักดิ์ ปาเฮ . “ การนิเทศภายในหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน.” วารสารวิชาการ 4 , 8 (มกราคม 2545) : 25-31 .

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 . แผนพัฒนาการแนะแนวในโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 . กาญจนบุรี: หน่วยงานนิเทศ , 2546 .

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . การปฏิรูปการศึกษา . กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์และทำปก เจริญผล , 2543 .

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา . สารปฏิรูป . กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541 .

สร้อยตระกูล (ดิยานนท์) อรรถมานะ . พฤติกรรมองค์การ : ทฤษฎีและการประยุกต์ . กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2541 .

สมพงษ์ เกษมสิน . การบริหาร . พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพฯ ฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2526 .

อรุณี อินทรปัญญา . “ ปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัด นนทบุรี.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2548.

ภาษาอังกฤษ

Anderson , Christopher E. Comparing supervisory needs of substance abuse counselors across developmental levels . Philosophy dissertation of The University of IOWA , 2002 , [Online], Accessed 2 February 2004 . Available from [http:// www lib .umi.com/dissertation / fullcit/3050766/](http://www.lib.umi.com/dissertation/fullcit/3050766/)

Applewhite , Erain Marissa . A Case / study of an urban elementary school improvement initiative using an adaptation of a program planning and evaluation framework psychology dissertation of rutger The State University of New Jersey , 2004 [Online] . Accessed 2 February 2004 . Available from [http:// www .lib.umi.com / dissertation / fullcit / 3106379 /](http://www.lib.umi.com/dissertation/fullcit/3106379/)

Best , John W . Research in Educaton .Englewood Cliffs . New Jersey : Prentice – Hall inc, 1970 .

Cronbach , Lee J. Essentials of Psychological Testing . 3rd ed. New York : Harper & Row Publisher, 1974.

Johnson , Donita Louise. Signifiant Factors Influencing an Effective School Counselling Program , Philosophy dissertation of Walden University , 2004 [Online]. Accessed 2 February 2004 . Available from <http://wwwlib.umi.com/dissertation/fullcit/309793/>

Katz , Daniel and Robert , L Kahn . The Social Psychology of Organization . 2nd ed. New York : John Wiley & Son , 1978 .

Schiefelbein ,E. Expec opinion as an instrument for assessing investment in primary education . “CEPAL.” 12 May 2000.

มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาคผนวก สงวนลิขสิทธิ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาคผนวก ก สงวนลิขสิทธิ์
หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ 0520.203.2 / ว 019

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 7300

27 เมษายน 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียนรายชื่อคั้งแนบ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนงานวิจัย
ด้วย นางชัชฎาพร โชคสงวนทรัพย์ รหัสนักศึกษา 47252416 นักศึกษา

ระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะ

ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “ บทบาทของผู้บริหาร

สถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ”

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใ้ขอความอนุเคราะห์จากท่านช่วย
ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมกับหนังสือนี้ด้วยแล้ว ทั้งนี้
ภาควิชาฯ ขอขอบคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทรศัพท์ / โทรสาร 034-219136

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

1. นายทวีพล แพเรือง
ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1
2. นายชนินทร์ แสงแก้ว
รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 4
3. นายสมัย สุขศรี
ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดปรังกาสี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3
4. นายคงคา จุลกิจวัฒน์
ผู้อำนวยการ โรงเรียนพนมทวนพิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2
5. นายสุรเดช รุ่งศรีกนก
ศึกษานิเทศก์ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
ภาคผนวก ข
หนังสือขอทดลองเครื่องมือ

ที่ ศธ 0520.203.2 / ว 056

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 7300

2 กรกฎาคม 2550

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือวิจัย

เรียนรายชื่อคังแนบ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางชัชฎาพร โขคสงวนทรัพย์ รหัสนักศึกษา 47252416 นักศึกษาระดับ
ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการ
จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน”

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใ้ขอความอนุเคราะห์ให้นางชัชฎาพร
โขคสงวนทรัพย์ ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในสถานศึกษาของท่าน เพื่อนำไป
ปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง ภาควิชาการบริหารการศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

งานธุรการ

โทรศัพท์ / โทรสาร 034-219136

รายชื่อสถานศึกษาที่ทดลองเครื่องมือวิจัย
เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1. โรงเรียนไทรโยคมณีกาญจน์วิทยา
2. โรงเรียนบ้านเขาช้าง
3. โรงเรียนบ้านเขาพัง
4. โรงเรียนบ้านแก่งระเบิด
5. โรงเรียนอนุบาลไทรโยค
6. โรงเรียนพุทธวิมุตวิทยา
7. โรงเรียนไทรโยคใหญ่
8. โรงเรียนวัดใหม่ดงสัก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ค

มหาวิทยาลัยศิลปากร สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / ว 4457

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 7300

7 สิงหาคม 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อโรงเรียนที่จะเก็บข้อมูล 1 ชุด

ด้วย นางชัชฎาพร โชคสงวนทรัพย์ นักศึกษาระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากรองผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือหัวหน้างานวิชาการ

หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และครูผู้ปฏิบัติการสอนในหน่วยงานของท่าน เพื่อประกอบการทำ

สารนิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน

โปรดแจ้ง รองผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

และครู ทราบเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่ศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร. 0-3421-8788, 0-3424-3435

ปณิธานของบัณฑิตวิทยาลัย “ มุ่งมั่นให้บริการ พัฒนางานให้มีคุณภาพ ”

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
ภาคนว ก
ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

Reliability

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	32	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	32	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.9728	40

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
VAR00001	149.2188	428.5635	.7249	.9719
VAR00002	149.1875	434.6734	.5744	.9724
VAR00003	149.2813	432.0796	.5484	.9726
VAR00004	149.3438	428.2329	.6794	.9721
VAR00005	149.2500	430.8387	.5976	.9724
VAR00006	149.2188	427.0796	.6924	.9720
VAR00007	149.4688	432.8377	.6581	.9722
VAR00008	149.4688	437.6119	.4797	.9728
VAR00009	149.4063	430.7006	.6582	.9721
VAR00010	149.0000	440.5806	.3391	.9733
VAR00011	149.3750	427.9194	.7640	.9718
VAR00012	149.0938	428.4748	.7713	.9717
VAR00013	149.4063	421.0877	.7701	.9717
VAR00014	149.2813	426.4022	.7223	.9719
VAR00015	149.1875	433.8347	.6051	.9723
VAR00016	149.3438	422.2329	.8251	.9715
VAR00017	149.5313	419.9345	.7823	.9716
VAR00018	149.4688	422.2571	.8295	.9714
VAR00019	149.3438	423.0716	.7632	.9717
VAR00020	148.8750	434.6290	.6217	.9723
VAR00021	149.5000	421.6774	.8413	.9714
VAR00022	149.5313	429.9345	.7528	.9718
VAR00023	149.2813	434.8538	.4643	.9729
VAR00024	149.3750	436.1129	.5195	.9726
VAR00025	149.4375	426.5121	.7454	.9718
VAR00026	149.2500	435.6129	.5963	.9724
VAR00027	149.0938	424.7329	.8002	.9716
VAR00028	149.4063	428.8942	.6774	.9721
VAR00029	149.1250	433.9839	.5968	.9724
VAR00030	149.5625	434.8992	.6145	.9723
VAR00031	149.1875	435.8347	.4953	.9727
VAR00032	149.3125	423.5766	.8394	.9714
VAR00033	149.1250	428.8226	.7329	.9719
VAR00034	149.3125	421.5121	.8192	.9715
VAR00035	149.3750	425.7258	.6788	.9721
VAR00036	149.2813	426.0796	.7734	.9717
VAR00037	149.3438	429.7813	.5991	.9724
VAR00038	149.3750	430.8226	.5608	.9726
VAR00039	149.2813	426.6603	.7546	.9718
VAR00040	148.9688	427.7087	.8203	.9716

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
ภาคผนวก จ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้สำหรับรองผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และครูผู้สอน 2 คน

2. แบบสอบถามนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คำตอบที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวม และไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแต่ประการใด ข้อมูลทั้งหมดนี้จะถูกเก็บไว้เป็นความลับ จะไม่เผยแพร่ให้ผู้หนึ่งผู้ใดได้รับรู้ ฉะนั้น ความจริงใจ และข้อเท็จจริงในการตอบแบบสอบถามของท่านจะช่วยให้การดำเนินการวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในโอกาสต่อ ๆ ไป

3. แบบสอบถามนี้มี 2 ตอน รวม 47 ข้อ กรุณาตอบทุกข้อ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ มี 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนา

ผู้เรียน มี 40 ข้อ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นางชัชฎาพร โชคสงวนทรัพย์

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
ในปัจจุบันของท่าน

ช่องนี้สำหรับผู้วิจัย

1. เพศ

() ชาย () หญิง

2. อายุ

() ต่ำกว่า 25 ปี () 25 – 35 ปี
() 36 - 45 ปี () มากกว่า 45 ปี

3. วุฒิการศึกษา

() ต่ำกว่าปริญญาตรี () ปริญญาตรี
() ปริญญาโท () ปริญญาเอก

4. ตำแหน่งในปัจจุบัน

() รองผู้อำนวยการสถานศึกษา/หัวหน้างานวิชาการ
() หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
() ครูผู้สอน

5. อายุราชการ

() ต่ำกว่า 10 ปี () 10 – 20 ปี
() 21 – 30 ปี () มากกว่า 30 ปี

6. อายุการดำรงตำแหน่งในโรงเรียนแห่งนี้

() น้อยกว่า 10 ปี () 10 - 20 ปี
() 21 – 30 ปี () มากกว่า 30 ปี

7. คุณวุฒิของผู้บริหารสถานศึกษา

() ระดับปริญญาโทขึ้นไป สาขาอื่น ๆ
() ระดับปริญญาตรี สาขาอื่น ๆ
() ระดับปริญญาโทขึ้นไป สาขาบริหารการศึกษา
() ระดับปริญญาตรี สาขาบริหารการศึกษา

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับการปฏิบัติ ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง เพียง
ช่องเดียวในแต่ละข้อ

- 5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติที่เกิดขึ้นมากที่สุด
4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติที่เกิดขึ้นมาก
3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติที่เกิดขึ้นปานกลาง
2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติที่เกิดขึ้นน้อย
1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ระดับการปฏิบัติ					ช่อง สำหรับ ผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
1.	กำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติ สถานศึกษากำหนดนโยบายเกี่ยวกับกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน						
2.	สถานศึกษากำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
3.	สถานศึกษาจัดให้มีคณะกรรมการดำเนินการ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
4.	คณะกรรมการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
5.	สถานศึกษาประชุมชี้แจง ครู อาจารย์ ให้รู้จัก บทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา ผู้รับผิดชอบ และผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
6.	สถานศึกษากำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์การจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ระดับการปฏิบัติ					ช่อง สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
7.	สถานศึกษาจัดให้มีคู่มือและแนวปฏิบัติในการ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
8.	สถานศึกษาแสวงหาแหล่งการเรียนรู้และ ประสานงานเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่ จะใช้เป็นแหล่งจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
9.	สถานศึกษามีการเตรียมความพร้อมด้านอาคาร สถานที่ สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
10.	สถานศึกษามีการจัดตารางเวลาสำหรับ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม						
11.	สถานศึกษามีการวางแผนและจัดตารางกรใช้ สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์เพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุดในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
12.	สถานศึกษามีการมอบหมายให้ครูปฏิบัติหน้าที่ รับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
13.	สถานศึกษาจัดให้มีการปฐมนิเทศ ประชุม ชี้แจงแก่นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนได้ตรงตามความสนใจและความถนัด ของตน						

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ระดับการปฏิบัติ					ช่อง สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
14.	สถานศึกษาใช้หลักการจัดกลุ่มกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนตามความเหมาะสม						
15.	สถานศึกษาจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้ ครบถ้วนตามที่หลักสูตรกำหนด						
16.	สถานศึกษามีตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
นิเทศ ติดตาม							
17.	สถานศึกษาจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน						
18.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ ติดตามการ จัดทำแผนงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
19.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ ติดตามการ จัดทำโครงการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
20.	ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ อนุมัติ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
21.	ผู้บริหารสถานศึกษามีปฏิทินการนิเทศ ติดตาม อย่างชัดเจน						
22.	บุคลากรผู้รับผิดชอบรายงานความก้าวหน้าใน การปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง						

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ระดับการปฏิบัติ					ช่อง สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
23.	ระหว่างดำเนินงานผู้บริหารสถานศึกษากำกับ ติดตาม เพื่อกระตุ้น ส่งเสริมให้ดำเนินงานตาม แผน						
24.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศติดตาม การดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่าง ต่อเนื่อง						
25.	ส่งเสริม สนับสนุน สถานศึกษาเตรียมจัดหาสื่อและวัสดุ อุปกรณ์ ไว้ให้พร้อมเพียงสำหรับกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน						
26.	สถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน บุคลากรที่ เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
27.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของ ผู้เรียน						
28.	สถานศึกษาจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยเน้น วัฒนธรรม หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น						
29.	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สถานศึกษาจัดเป็น กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียนและชุมชน						

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ระดับการปฏิบัติ					ช่อง สำหรับ ผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
30.	สถานศึกษามีการจัดระบบให้คำปรึกษา แนะนำ แก่บุคลากรในการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน						
31.	ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้ บุคลากรศึกษาดูงานจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
32.	ประเมินและรายงาน สถานศึกษามีการประเมินผลการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนในการปฏิบัติกิจกรรมตามสภาพ จริง						
33.	สถานศึกษามีการประเมินผลการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนเป็นรายกิจกรรมตามที่หลักสูตร กำหนด						
34.	สถานศึกษาจัดทำเอกสารหลักสูตรการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็น ปัจจุบัน						
35.	สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การ ประเมิน ให้ได้รับการซ่อมเสริมให้ครบถ้วน ตามจุดประสงค์ของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตาม หลักสูตร						
36.	สถานศึกษามีการปรับปรุงแก้ไข การปฏิบัติ กิจกรรมของผู้เรียนให้ เป็น ไปอย่างถูกต้องมี ประสิทธิภาพ						

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ระดับการปฏิบัติ					ช่อง สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
37.	มีการนำเสนอผลการประเมินต่อ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และฝ่ายวิชาการเพื่อให้เห็นชอบ						
38.	สถานศึกษารายงานผลการประเมินให้ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา ทราบ						
39.	สถานศึกษานำผลที่ได้จากการประเมินการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมาประกอบในการ วางแผนในภาคเรียนต่อไป						
40.	สถานศึกษามีการประเมินผลกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนในภาพรวมทั้งโรงเรียนทุกสิ้นปี การศึกษา เพื่อสรุปและนำผลมาปรับปรุงและ พัฒนาการดำเนินงานในปีต่อไป						

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางชัชฎาพร โชคสงวนทรัพย์
วันเดือนปีเกิด	13 เมษายน พ.ศ. 2512
ที่อยู่ปัจจุบัน	39/1 หมู่ 3 ตำบลพงตึก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี
ที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านหินลาด หมู่ 5 ตำบลหินลาด อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี 71180
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2525	สำเร็จการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเกียรติวัชวินเวคิน 1 จังหวัดกาญจนบุรี
พ.ศ. 2531	สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม จังหวัดกาญจนบุรี
พ.ศ. 2535	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอก การประถมศึกษา วิทยาลัยครุนครปฐม จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2547	ศึกษาต่อระดับปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2538 – 2545	อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนบ้านบนเขาแก่งเรียง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอศรีสวัสดิ์ สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี
พ.ศ. 2546 – 2549	รองผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดปรังกาสี อำเภอทองผาภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3
พ.ศ. 2549	ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหม่องกระแต อำเภศรีสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3
พ.ศ. 2549 – ปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหินลาด อำเภอทองผาภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3